

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Onur OKU

KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM
PERFORMANSLARININ KÜRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KRİTERLERİNE
GÖRE ANALİZİ: ALANYA ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2013

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Onur OKU

KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM
PERFORMANSLARININ KÜRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KRİTERLERİNE
GÖRE ANALİZİ: ALANYA ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Ali Rıza AKTAŞ

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2013

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Onur OKU'nun bu çalışması, jürimiz tarafından Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Kamal KANTARCI

Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Ali Rıza AKTAŞ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Engin ÜNBÜREN

Tez Konusu: Konaklama İşletmelerinin Sürdürülebilir Turizm Performanslarının Kırsal Sürdürülebilir Turizm Kritelelerine Göre Analizi: Alanya Üzerine Bir Çalışma

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 09/07/2013

Mezuniyet Tarihi : 11/07/2013

Doç. Dr. Zekeriya KARADAVUT
Müdür

.....

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMAYLA İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR

1.1 Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı	2
1.1.1 Sürdürülebilir Kalkınmanın Tanımı	3
1.1.2 Sürdürülebilir Kalkınma Tarihçesi	4
1.2 Turizmde Sürdürülebilirlik	7
1.2.1 Sürdürülebilir Turizm Kavramı	9
1.2.2 Sürdürülebilir Turizm İlkeleri	12

İKİNCİ BÖLÜM

TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARI

2.1 Dünya Turizmine Genel Bakış	16
2.2 Dünyada Sürdürülebilir Turizm Uygulamaları	17
2.3 Türkiye Turizminin Rekabet Gücü	21
2.4 Alanya'da Turizm	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALANYA'DAKİ KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KRİTERLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi	28
3.2 Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları	28
3.3 Araştırmanın Yöntemi	29
3.3.1 Araştırmanın Örneklemi	29
3.3.2 Verilerin Toplanması	29
3.3.3 Veri Toplama Araçları	30
3.3.4 Çalışma Alanı	30

3.3.5	Araştırmada Kullanılan Hipotezler.....	30
3.4	Araştırmanın Bulguları	33
3.4.1	Güvenilirlik Analizi.....	33
3.4.2	Katılımcıların Demografik Profiline İlişkin Tanımlayıcı Analizler	33
3.4.3	Katılımcı Otellere İlişkin Tanımlayıcı Analizler.....	36
3.4.4	Yöneticilerin Genel Önermelere Katılım Düzeyi	42
3.4.5	Yöneticilerin Ölçek Önermelerini Değerlendirme Düzeyleri	43
3.4.6	Faktörler Arası İlişkilerle İlgili Bulgular.....	45
3.4.7	Hipotez Testleri ile İlgili Bulgular.....	46
SONUÇ		64
KAYNAKÇA.....		66
EKLER		74
EK 1 - Araştırmada Kullanılan Anket Formu		74
EK 2- Turizm Rekabet Endeksi 2013 – Türkiye Ülke Profili (İngilizce).....		78
ÖZGEÇMİŞ		80

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Kullanılan Ölçeğin Faktörlerinin Güvenilirlik Tablosu	33
Tablo 3.2 Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	34
Tablo 3.3 Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	34
Tablo 3.4 Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı.....	34
Tablo 3.5 Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı.....	35
Tablo 3.6 Katılımcıların Turizm Eğitimi Alma Durumlarına Göre Dağılımı	35
Tablo 3.7 Katılımcıların Oteldeki Görevlerine Göre Dağılımı	35
Tablo 3.8 Katılımcıların Sürdürülebilir Turizm Bilgisine Göre Dağılımı.....	36
Tablo 3.9 Katılımcıların Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılımı.....	36
Tablo 3.10 Konaklama İşletmelerinin Yıldızlarına Göre Dağılım	36
Tablo 3.11 Konaklama İşletmelerinin Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı.....	37
Tablo 3.12 Konaklama İşletmelerinin Çalışma Düzenlerine Göre Dağılımı	37
Tablo 3.13 Konaklama İşletmelerinin Otel Zincirine Bağlılığına Göre Dağılımı.....	37
Tablo 3.14 Konaklama İşletmelerinin Yatak Kapasitelerine Göre Dağılımı	38
Tablo 3.15 Konaklama İşletmelerinin Eko/Yeşil Sertifika Sahipliğine Göre Dağılımı	38
Tablo 3.16 Katılımcıların Cinsiyeti ve Eğitim Durumlarını Gösteren Çapraz Tablo	39
Tablo 3.17 Katılımcıların Pozisyonları ve Eğitimleri Arasındaki Çapraz Tablo	39
Tablo 3.18 Konaklama İşletmelerinin Yıldızları ve Eko/Yeşil Sertifika Sahipliğini Gösteren Çapraz Tablo.....	40
Tablo 3.19 Katılımcıların Eğitim Durumları ve Sürdürülebilir Turizm Bilgilerini Gösteren Çapraz Tablo.....	41
Tablo 3.20 Konaklama İşletmelerinin Zincire Üyeliğini ve Eko/Yeşil Sertifika Sahipliğini Gösteren Çapraz Tablo	41
Tablo 3.21 Yöneticilerin Genel Önermelere Katılım Düzeyleri Tablosu	42
Tablo 3.22 Yöneticilerin Sürdürülebilir Otel Yönetimi (A) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri	43
Tablo 3.23 Yöneticilerin Yerel Topluma Sağlanan Sosyal ve Ekonomik Faydalar (B) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri	44
Tablo 3.24 Yöneticilerin Kültürel Mirasın Korunması (C) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri	44
Tablo 3.25 Yöneticilerin Çevre Yönetimi (D) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri	45
Tablo 3.26 Faktörler Arası İlişki Tablosu	46

Tablo 3.27 Hipotez 1	47
Tablo 3.28 Hipotez 2	47
Tablo 3.29 Hipotez 3	48
Tablo 3.30 Hipotez 4	48
Tablo 3.31 Hipotez 5	49
Tablo 3.32 Hipotez 6	49
Tablo 3.33 Hipotez 7	49
Tablo 3.34 Hipotez 8	50
Tablo 3.35 Hipotez 9	50
Tablo 3.36 Hipotez 10	51
Tablo 3.37 Hipotez 11	51
Tablo 3.38 Hipotez 12	52
Tablo 3.39 Hipotez 13	52
Tablo 3.40 Hipotez 14	52
Tablo 3.41 Hipotez 15	53
Tablo 3.42 Hipotez 16	53
Tablo 3.43 Hipotez 17	54
Tablo 3.44 Hipotez 18	54
Tablo 3.45 Hipotez 19	55
Tablo 3.46 Hipotez 20	55
Tablo 3.47 Hipotez 21	56
Tablo 3.48 Hipotez 22	56
Tablo 3.49 Hipotez 23	57
Tablo 3.50 Hipotez 24	57
Tablo 3.51 Hipotez 25	58
Tablo 3.52 Hipotez 26	58
Tablo 3.53 Hipotez 27	59
Tablo 3.54 Hipotez 28	59
Tablo 3.55 Hipotez 29	59
Tablo 3.56 Hipotez 30	60
Tablo 3.57 Hipotez 31	60
Tablo 3.58 Hipotez 32 A	61
Tablo 3.59 Hipotez 32 B	62
Tablo 3.60 Hipotez 32 C	62
Tablo 3.61 Hipotez 32 D	63

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ALTSO	: Alanya Ticaret ve Sanayi Odası
A. O.	: Aritmetik Ortalama
BM / UN	: Birleşmiş Milletler
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
GSTC	: Global Sustainable Tourism Council
IUCN	: International Union for the Conservation of Nature
n	: Veri Sayısı
No.	: Numara
s.	: Sayfa
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
S. S.	: Standart Sapma
UNEP	: United Nations Environment Programme
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
vd.	: ve diğerleri
WEF	: World Economic Forum
WTO / UNWTO	: World Tourism Organization
WTTC	: World Travel and Tourism Council
%	: Yüzde

ÖZET

Dünya ekonomisi içinde turizm sektörü hızla büyümeye devam etmektedir. Küresel kalkınma stratejilerinde kullanılmaya başlanan sürdürülebilirlik prensipleri turizm sektörüne de zamanla uyarlanmaya başlamıştır. Turizm sektöründe artan rekabet, başta konaklama işletmeleri olmak üzere sektörün genelinde sürdürülebilir turizmi bir zorunluluk haline getirmiştir. Başlıca konuları çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel sürdürülebilirlik olan bu yaklaşım, turizmin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmeyi, yerel halkın sosyal ve kültürel kimliğinin korunmasını, ülkenin ve turizmin tüm paydaşlarının ekonomik olarak kalkınmasını bir arada hedefler. Bu noktada temel anlayış, gelecek nesillere dünya mirasını tüketmeden aktarabilmektir.

Özellikle son yıllarda sürdürülebilir turizmi maliyetleri azaltma aracı ve artan rekabet ortamında bir fırsat olarak gören konaklama işletmeleri, değişik birçok uygulama ile sürdürülebilir turizm prensiplerine uymaya çalışmaktadır. Dünya genelinde yüzün üzerinde sürdürülebilir turizm sertifikasyonu ile ilgili standartlar oluşturulmuştur. Dünya turizminin üçte birine hâkim olan Akdeniz çanağının önemli destinasyonlarından biri olan Alanya ilçesinde faaliyet gösteren konaklama işletmeleri de sürdürülebilir turizm standartlarına uyumluluklarını arttırmaya çalışmaktadır. Bu tez çalışmasında dünyada uygulanan sertifikasyonları bir araya getirerek ortak bir değerlendirme kriterleri çıkaran Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi'nin hazırladığı ölçekle Alanya'daki konaklama işletmelerinin sürdürülebilir turizm performansları incelenmiştir. Turizm gelirlerinde yaşanan azalma ve çevresel kaygıların artması nedeniyle konaklama işletmelerinin sürdürülebilir turizm uygulamalarına daha çok önem vermesi, Akdeniz çanağındaki rekabet içinde Türkiye turizminin pazar payını arttırması açısından büyük önem teşkil etmektedir.

SUMMARY

Tourism sector has continuously been a rapidly growing part of the world economy. Sustainability principles that have been used in global development strategies have also been adapted to tourism sector in time. Increasing competition has forced the sector, especially the accommodation companies to use sustainable tourism principles more and more. Sustainable tourism approach has focus on main areas like environment, economic development, social values and cultural resources. Sustainable tourism aims to minimize the negative effects of tourism on the environment, to protect the social and cultural identity of local people, and to increase the well-being of all stakeholders of the tourism industry and the country in general. Main idea behind this approach is to pass on to future generations the world heritage without depleting them.

Especially in the last few years, accommodation companies have realized the opportunity of applying sustainable tourism practices in a way of reducing costs and gaining competitive advantage. Tourism companies, mainly hotels have been adapting to sustainable tourism principles by applying to a variety of certification systems worldwide. There are more than a hundred certification standards in the world about sustainable tourism. Alanya is one of the most important destinations of the Mediterranean, which accounts for one third of the world tourism arrivals and revenues. Accommodation companies in Alanya have also been trying to increase their compliance with sustainable tourism standards. In this thesis study, sustainable tourism performances of the accommodation companies in Alanya have been analyzed using the criteria of Global Sustainable Tourism Council, who prepared a scale by unifying all the certification items in the world. With decreasing tourist spending and increasing environmental concerns, accommodation companies need to focus more on sustainable tourism practices in order to keep and further increase Turkey's share in the highly competitive Mediterranean and also generally in the world tourism market.

GİRİŞ

Turizm destinasyonlarının geleceği açısından sürdürülebilir kalkınma olgusu oldukça büyük bir önem teşkil etmektedir. Gelecek nesillere dünya mirasını tknetmeden devredebilmek için, turizmde de sürdürülebilirlik prensipleri uygulanmalıdır. Ekonomik, sosyokültürel ve çevresel sürdürülebilirliği temel alan turizm gelişimi, günümüz ekonomisinde bir zorunluluk haline gelmiştir. Turizmin sürdürülebilir gelişiminde tüm paydaşların rolü vardır. Devlet kurumları, özel teşebbüsler, yatırım şirketleri, dernekler, yerel halk, turistler, vb. tüm paydaşlar bir arada turizm gelişimini planlayıp sorunları ortak akılla çözmelidir.

Sürdürülebilir turizm gelişimi, yerel halkın ihtiyaçlarını ve beklentilerini dikkate almalı, yerel kültürü turizm ürünü içinde kullanırken bozmamalı, yerel ekonomiye katkıda bulunmalı, doğal kaynakları aşırı tknetmemeli ve çevreye karşı duyarlı olmalıdır. Bu hususlar kapsamında özellikle kr amacıyla faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin sürdürülebilir turizm prensiplerine yaklaşımı ve katılımı, maliyetler de göz önünde tutulduğunda kritik bir öneme sahiptir. Bu tez çalışmasında temel amaç, konaklama işletmelerinin sürdürülebilir turizm algılarını ve bu kapsamda yaptıkları uygulamaları belirlemektir. Son yıllarda önemi giderek artan sürdürülebilirlik kavramının turizmdeki gelişimi de literatür bölümünde derlenerek konuyla ilgili güncel bir çalışma elde edilmiştir. Araştırmanın birinci bölümünde sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir turizm kavramları incelenmiş, ikinci bölümünde ise dünya turizminde sürdürülebilirlik uygulamaları ile Türkiye ve Alanya turizminin genel durumu özetlenmiştir.

Tezin uygulaması için gelişmiş bir destinasyon olan ve daha da gelişme potansiyeli olan Alanya ilçesi seçilmiştir. Konaklama işletmelerinin yöneticilerine yapılan bir anket çalışmasının ardından veriler istatistiksel olarak incelenmiştir ve gerekli analizler çalışmanın nc bölümünde verilmiştir. Elde edilen bulguların turizmin paydaşlarına, özellikle sektör yöneticilerine ve yerel yönetimlere karar almada ve planlamada katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMAYLA İLGİLİ GENEL KAVRAMLAR

1.1 Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı

Özellikle son yıllarda sıklıkla telaffuz edilen sürdürülebilirlik kavramının geçmişi Orta Çağa kadar uzanır. Özellikle Avrupa’da ormancılık sektöründe üretim planlamasında 12. yüzyıldan beri sürdürülebilir üretim kavramı kullanılmaktadır. O dönemdeki ana prensip, dünya ormanlarının gelecek nesillere miras olduğundan yola çıkılarak kereste üretiminin doğal bitki örtüsüne zarar vermemesi gerektiği yönündeydi. Daha da geçmişe bakılırsa, Aristo’nun Yunan ev hayatı üzerine yaptığı çalışmalarda ev ekonomisinin sadece tüketim amaçlı değil, kendi kendine yetebilir olması gerektiği yönündeki görüşleri, günümüz sürdürülebilir kalkınma kavramına paralellik gösterir. Sürdürülebilirlik kavramı modern literatürde ise ilk kez “Club of Rome” adındaki düşünce kuruluşunun 1972 yılında yayınladığı “Büyümenin Sınırları” (The Limits to Growth) adlı kitapta kullanılmıştır (Ehnert, 2009, s.35-36).

Dünyada Sanayi devriminin sonrasında doğal kaynakların tüketimi hızla artmıştır. Büyüyen sanayi ekonomisinde çevresel kaygılar, sosyal adaletsizlik gibi kavramlar tartışılmaya başlanmış ve fiziksel çevrenin kirlenmesi karşısında çözüm yolları aranmaya başlanmıştır (Bahaire ve White, 1999, s.167). Son yüzyılda birçok ekonomik kalkınma stratejileri denendikten sonra özellikle son otuz yılda sürdürülebilir kalkınma prensipleri dünya genelinde kabul görmüştür. Yapılan birçok anlaşma ve bildiriye rağmen örneğin dünya petrol rezervlerinin tahminen 50 yıl daha yeteceği, ormanların hızla yok olması, hızla artan nüfusa yetecek su ve gıda bulunmaması, gelir adaletindeki uçurumun derinleşmesi, iklim değişikliği gibi sorunlar sürdürülebilir kalkınmada somut adımların acilen atılması gerekliliğini göstermektedir.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, hızlı sanayileşmenin çevreye verdiği zararların önüne geçmeyi amaçlar ve nesiller arası adaletin ve dengenin sağlanabilmesi için büyük önem teşkil eder (Emeksiz, 2007, s.147). Gelişmenin planlaması sadece fiziksel çevreyle sınırlı kalmamalıdır. Sürdürülebilir kalkınma, çevresel, kültürel, teknolojik, sosyal, politik ve ekonomik çevre değerlerini de hesaba katmalıdır (Kuntay, 2004, s.91). Bu genel perspektiften yola çıkarak sürdürülebilir kalkınmanın temel boyutları şu şekilde sayılabilir:

- Çevresel sürdürülebilirlik,

- Kültürel sürdürülebilirlik,
- Sosyal sürdürülebilirlik,
- Ekonomik sürdürülebilirlik.

Bütün bu boyutlar bir arada ele alınıp uygulanırsa sürdürülebilir kalkınma mümkün olabilir. Kavramın ilk gündeme geldiği yıllarda çevre konusu ana başlık olarak ele alınmaktaydı. Ancak günümüze gelindiğinde yerel toplumun kalkınmasının önemi arttıkça kültürel, sosyal ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği ilkeleri de en az çevre kadar önemli faktörler olarak yerini almıştır.

1.1.1 Sürdürülebilir Kalkınmanın Tanımı

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN: International Union for Conservation of Nature), Birleşmiş Milletler desteğiyle hazırladığı “Dünyayı Koruma Stratejisi’nde sürdürülebilir kalkınmayı doğal kaynakların gelecek nesiller için korunması şeklinde tanımlamıştır (IUCN, 1980, s.1). Ardından Birleşmiş Milletlerin 1987 yılında yayınladığı “Brundtland” raporunda ise kavram, gelecek nesillerin gelecekte ihtiyaçlarını karşılamasına mani olmadan günümüzün ihtiyaçlarını karşılamak, ekonomik, çevresel ve sosyal gelişmeyi bir arada sağlamak olarak tanımlanmıştır (UN, 1987, s.1).

Dünya nüfusu arttıkça gelecek nesillerin ihtiyaçları da artacağından, ekonomik ve sosyal olarak halkının ihtiyaçlarını karşılayamayan toplumların çok daha planlı ve dikkatli hareket etmesi gerekmektedir. Özellikle Afrika ülkelerinde yaşanan nüfus patlaması ve bunun getirdiği açlık, içme suyu sıkıntıları, sağlık gibi sorunlar, bu gibi bölgelerde gelecek nesillerden önce günümüz insanların temel yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanmasını zorunlu kılmaktadır.

Keating’e (1996) göre sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama gücüne zarar vermeden günümüz ihtiyaçlarını karşılamak demektir. Dünyadaki kaynakların sınırlı olduğu gerçeği, geçmişte olmadığı kadar kalabalıklaşan dünya nüfusu, küresel ısınma, çevre kirliliği, birçok türün yok olması, ozon tabakasının incilmesi gibi sorunlar, sürdürülebilir kalkınmanın çıkış noktalarıdır. Dünya genelindeki bu sorunların varlığı ve derecesi ile ilgili farklı bilim insanların farklı görüşleri mevcuttur. Sorunların gerçekliği ve dünya kaynaklarını ne düzeyde etkilediği konusunda daha detaylı araştırmalar yapılması gerektiği açıktır.

Ekonomik büyüme sırasında doğal kaynakların tüketilmesinin mutlaka azaltılması, çevresel kurallara harfiyen uyulması, temel amaç olan gelecek nesillerin yaşama hakkını

sağlama konusunda atılması gereken adımlardır (Müller, 1996, s.177). Bu adımlar sadece resmi kurumlardan beklenmemeli, sorumluluk paylaşımı konusunda dünyada yaşayan her insanın bilinç düzeyi arttırılmalıdır.

Uzun vadeli bir ekonomik kalkınmanın şartlarını oluşturabilmek için çevrenin korunmasına önem vermek, sürdürülebilirliğin temel amacıdır (Kayacı, 1998, s.13). Çevre dendiğinde sadece doğal çevre düşünülmemeli, insanların yaşadığı sosyal, kültürel ve ekonomik çevrelerin de korunması ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma kavramı, ekonomik büyümeye karşı bir fikir olarak algılanmamalıdır. İnsanların yaşam kalitesinin arttırılması, çevrenin korunması ve gelir adaletinin sağlanması gibi sürdürülebilir kalkınma unsurlarının sağlanabilmesi için ekonomik büyüme gerekli ve önemlidir (Demir ve Çevirgen, 2006). Çevresel sorunların temelinde hızla büyüyen ekonomi olduğu gerçeğinin yanında, gelişen ekonomi, bilim, teknoloji ve endüstri, insanların yaşam kalitesini yükseltmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, bu gelişmelerin çevreye zarar vermeden devam etmesi prensibidir (Kaynak, 2007, s.43). Kaynakların tüketiminin azaltılması ve çevrenin korunması konusunda yeni teknolojiler geliştirilmeli, araştırma ve geliştirmeye önem verilmeli ve bilinçsiz tüketim azaltılmalıdır.

Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi, nüfus artışının etkilerini, doğal kaynakların yenilenmesi için gerekli teknolojik gelişimi, ekonomi ile çevresel koruma ilişkisini, çevresel sınırları, canlı türlerinin yaşam hakları konusunu, ekosistem bütünlüğü yaklaşımını açıklamalıdır (Swarbrooke, 1999). Bu durumda yaşanabilir bir dünyada yaşayabilmek de sürdürülebilirliğin bir parçasıdır. Ekonomik büyüme, çevre ve yaşanabilirlik konularında bir denge sağlanması, olumsuzlukların azaltılması, çevrenin korunması, sürdürülebilir kalkınmanın hedefleri olmalıdır. Bu bağlamda turizm kalkınmasında da turizmin kaynakları arasında sayılan yerel kültürün ve doğal çevrenin korunması ile büyüme arasında denge sağlanması gereklidir (Öztürk, 2007).

1.1.2 Sürdürülebilir Kalkınma Tarihi

Sürdürülebilirliği temel konu alan en önemli zirveler, 1987'de yayınlanan Brundtland Raporu, 1992 yılındaki Rio Konferansı, 2002 yılında gerçekleştirilen Johannesburg Zirvesi ve 2012 yılında yenilenen Rio+20 toplantısıdır. Bu zirvelerde sürdürülebilir kalkınmanın önemi vurgulanmış ve uygulanması konusunda yol gösterici kararlar alınmıştır. Brundtland Raporu'nda genel olarak yoksullukla mücadele, doğal kaynaklardan eşit olarak yararlanma,

nüfus artışı ve çevre dostu teknolojilerin artırılması konuları vurgulanmış ve sürdürülebilirlik kavramı bu raporla turizmde de yer almaya başlamıştır (Collados ve Duane, 1999, s.441).

Birleşmiş Milletler, 1980 yılıyla birlikte iklim değişikliği, ormanların yok olması, kuraklık, nüfus artışına paralel açlık, yoksulluk gibi sorunların artışı karşısında adım atma gereksinimi duymuş ve 1983 yılında dönemin Norveç hükümeti başbakanı olan Gro Harlem Brundtland liderliğinde bir komisyon kurulmuştur.

Komisyonun amaçları arasında yaşanan sorunlarla ilgili Birleşmiş Milletler bünyesinde kararlar alabilecek örgütler oluşturmak ve çevre ve büyümeyle ilgili sorunlara çözüm önerileri üretmek sayılabilir. Komisyon 1987 yılına kadar üç sene boyunca dünyanın dört bir tarafında her kesimden insanlarla toplantılar yapıp forumlar oluşturmuştur. Yapılan çalışmaların ardından sürdürülebilir kalkınma için yol haritasını çizecek olan ve günümüzde Brundtland Raporu ya da “Ortak Geleceğimiz (Our Common Future)” adıyla anılan raporu 1987 yılında yayınlanmıştır (Nemli, 2004, s.5).

Birleşmiş Milletler, bu raporla sürdürülebilir kalkınmayı, günümüzün ihtiyaçlarını gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamalarını tehlikeye sokmadan karşılayarak kalkınmak olarak ifade etmiştir (UNWTO, 1998). Dünya gündemine sürdürülebilir kalkınma kavramını taşıyan bu raporda, uygulanmakta olan ekonomik politikaların insanlığın dünya üzerindeki varlığını tehdit etmeye başladığı, nüfusun ihtiyaçlarının karşılanırken doğal kaynakların tüketildiği belirtilerek ekonomik büyüme ve çevre dengesinin birlikte planlanıp yürütülmesi ve dünya kaynaklarından elde edilen faydaların insanlığa daha eşit dağıtılması gerektiği vurgulanmıştır.

Raporda ayrıca sürdürülebilirlik anlamında acilen adımlar atılması şartıyla var olan kötü gidişin önüne geçilebileceği, nüfus kontrolünün zorunluluğu ve çevre dostu teknolojilere geçişin desteklenmesi gerekliliği belirtilmiştir. Rapora göre sürdürülebilir kalkınmanın üç ana faktörü olan ekonomik, sosyal ve çevresel ilkeler bir arada analiz edilip gerekli makro stratejiler belirlenmelidir (Nemli, 2004, s. 6).

1987 yılında Birleşmiş Milletler tarafından ortaya konulan fikirlerin uygulanması hususunda daha somut adımlar atılması ve uygulamaların koordinasyonu amacıyla 1992 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Rio Konferansı düzenlenmiştir. Ana çıktısı “Gündem 21” olarak adlandırılan konferansta sürdürülebilir kalkınmayı sağlayacak unsurların belirlenmesi ve dünya ülkelerinin bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Alınan kararların

uygulanabilmesi ve koordinasyonu için bir komisyon oluşturulmuş ve uzun vadeli bir süreç olan sürdürülebilir kalkınma için ilk somut adımlar atılmıştır (Nemli, 2004, s.7).

Gündem 21 adlı eylem planında özellikle yoksul insanların hayat kalitesinin yükseltilmesi ve toplumsal, ekonomik ve çevresel sorunlarının çözümü amaçlanmıştır. 1987 – 1992 yılları arasında yaşanan var olan fikirleri uygulamaya geçirme sorunu ve fikirleri daha da geliştirmeye dönük detaylı planlar hazırlanması, Rio Konferansı ile mümkün olmuştur (Keating, 1996, s.137). Sürdürülebilir kalkınmanın teoriden pratiğe nasıl geçirilebileceği konusunda çalışmalar yapılmıştır.

Birçok uluslararası sözleşmenin imzalandığı Rio Konferansında hazırlanan ölçütler sayesinde sürdürülebilir kalkınma kavramı dünya genelinde uygulanabilir olmaya başlamış ve somutlaşmıştır (Kahraman ve Türkay, 2006, s.92). Konferansta çevre ile kalkınma bağlantısı incelenmiş ve özellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde çevre, sosyal yaşam ve ekonomi arasında denge sağlama politikaları oluşturulmuştur. Oluşturulan politikaların uygulanabilirliği ve başarısı için gerekli ekonomik maliyetlerin yüksek oluşu, yaşanan sorunların günümüze kadar artarak devam etmesine yol açmıştır.

Rio Konferansı'nda planlanan uygulamaların ne derecede gerçekleştiğini görmek ve durum değerlendirmesi yapmak için Birleşmiş Milletler 1997 yılında Rio+5 Zirvesi'ni düzenlemiştir. Yapılan değerlendirmede sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin uygulanmasında yeterince ilerleme kaydedilemediği ve çevre raporlarının daha da olumsuz yönde ilerlediği görülmüştür. Özellikle sera gazı emisyonunun ve dünya genelindeki çevre kirliliğinin arttığı anlaşılmıştır (Baker, 2006, s.61).

Sürdürülebilir kalkınmanın finansal maliyetleri konusunda gelişmiş ülkelerle az gelişmiş ülkeler arasında yaşanan fikir ayrılıkları nedeniyle ilerleme sağlanamazken, kötü gidişe dur denmesi için ülkelerin uygulamaları hızlandırması talep edilmiştir (Nemli, 2004, s.9). Hazırlanan iklim değişikliği sözleşmeleri ve Kyoto protokolü, sera gazlarını azaltmaya ve çevreyi korumaya yönelik resmi düzenlemeler getirirken, ticaret ve sermaye hareketlerinde dikkate alınmaya başlamıştır (Türkeş, 2002, s.1-3).

2005 yılında yürürlüğe giren Kyoto protokolüne dünyanın en gelişmiş sanayilerinden birine sahip Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada gibi bazı ülkelerin henüz imza atmamış olması düşündürücüdür. Türkiye ise 2009 yılında protokole katılımı mecliste onaylamış olmasına rağmen günümüze kadar sera gazı salınımının azaltılması konusunda bir talep

almamıştır. Bu noktada, dünyada çevreye en çok zarar verdiği düşünülen sanayileşmiş büyük ekonomilerin yapacağı uygulamalar daha da önemli hale gelmiştir.

1997 yılında yapılan ara zirvenin ardından Birleşmiş Milletler, 2002 yılında Johannesburg şehrinde Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'ni düzenlemiştir. Zirvenin ana teması sürdürülebilir kalkınma için geçmişte alınan çevresel önlemlerin yanında sürdürülebilirliğin diğer ayakları olan sosyal ve ekonomik kalkınmanın da sağlanmasıdır.

Zirvede dünyadaki gelir adaletindeki sorunlar ve nüfus artışının dünya ekonomisine getirdiği ağır yük vurgulanmış, dünya kaynaklarını koruyabilmek ve insan yaşamının kalitesini her yerde arttırabilmek için hedefler belirlenmiştir. 1992 Rio Konferansı'ndan beri geçen on yılda yapılanlar değerlendirilmiş ve sürdürülebilir kalkınmayı tüm dünyaya yaymak amaçlanmıştır.

Dünya ülkeleri sürdürülebilirlik prensiplerine desteklerini tekrar dile getirip taahhütlerde bulunmuş olsalar da, atılan somut adımların yetersizliği, Birleşmiş Milletler tarafından 2012 yılında Rio+20 Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nı düzenlemeye sevk etmiştir. Dünya liderlerini, özel sektörü, çevre örgütlerini bir araya getiren ve günümüz sosyal medyasının ve teknolojik yeniliklerin aktif olarak kullanıldığı konferansın ardından yayımlanan "İstedığımız Gelecek" adlı raporda sürdürülebilir kalkınma için gerçekçi ve uygulanabilir yeşil ekonomi oluşturma prensipleri ve kurumsal çerçeveler belirlendi (UN, 2012).

Özetle başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası kuruluşlar 1980 yılından beri sürdürülebilir kalkınma prensiplerinin oluşturulması ve uygulanması konusunda yoğun çaba göstermekteyken, dünyanın ekonomik güçlerinin çevresel, sosyal ve kültürel sürdürülebilirlik konusunda yeterli düzeyde somut adımlar atmadığı konusunda endişeler mevcuttur. Ekonomik sürdürülebilirlik, getirdiği finansal artılar nedeniyle ülkeler tarafından daha çabuk benimsenmiştir. Sürdürülebilirliğin diğer boyutlarının uygulanması konusunda ise Birleşmiş Milletlerin ve diğer birçok oluşumun çabaları sürmektedir.

1.2 Turizmde Sürdürülebilirlik

Dünya ekonomisinin önemli sektörlerinden biri olan turizme de diğer sektörler gibi sürdürülebilir kalkınma politikalarının uygulanması konusunda görevler düşmektedir. İnsan faktörünün yoğun olduğu turizm sektörünün kültürel, sosyal ve ekonomik çevrelere olan olumsuz etkilerinin azaltılması ve düzeltilmesi önemlidir. Diğer endüstrilerin yanında çevreye etkisi nispeten daha azmış gibi görünen turizmin aslında yerleşim alanlarını genişletmesi, el

değmemiş doğal yerlere yayılması ve doğal çevreyle iç içe faaliyet göstermesi nedeniyle çevre kirliliğine etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

Birleşmiş Milletler, 2012 yılında düzenlediği Rio+20 Konferansı'nın sonuç bildirgesinde sürdürülebilir turizme de yer vermiştir. Bildirgede, iyi tasarlanmış ve yönetilen turizmin sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutuna kayda değer katkısı olacağı, turizmin birçok sektörle bağlantılı olduğu ve yeni iş imkânları sağladığı belirtilmiştir.

Konferansta ayrıca çevresel duyarlılığı arttıran, doğayı koruyan, yaban hayatına saygılı, kültürel çeşitliliği koruyan ve yerel halkın yaşam kalitesini arttıran turizmin sürdürülebilir olduğu ve desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir turizm prensiplerinin yaygınlaştırılması ve desteklenmesi, turizm yatırımlarının da eko-turizm ve kültürel turizm gibi alanlara yayılması önemlidir (UN, 2012, s.25). Bu noktada Birleşmiş Milletler, düzgün planlanma olmadan yapılan kitle turizminin sürdürülebilirlik prensiplerine uygun olmadığı konusunda görüş bildirmiş ve alternatif turizm türlerinin desteklenmesini istemiştir.

Dünya Turizm Örgütü sürdürülebilir turizmi tanımlarken yerel halkın ve turistlerin kültürel bütünlüğünün, çevrenin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşam kaynaklarının sürekliliğinin sağlanması biçiminde tanımlamıştır (Birkan, 2002). Sürdürülebilir turizm kavramı geleceği gözeterek günümüzün yerel halk ve turistlerinin ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bütün kaynakların yönetimi esnasında kültürün, ekolojinin, sosyal yaşamın ve ekonominin gerekleri karşılanmalıdır. Sürdürülebilir turizm ürünü ise yerel çevre ve topluma faydalı ve uyumlu olmalıdır (UNWTO, 2005, s.265).

Hızla büyüyen turizm sektörünün bağımlı olduğu doğal ve kültürel kaynakların zarar görmesi, turizm sektörüne de zarar verir. Sürdürülebilir turizm gelişmesinin sağlanabilmesi için bölgenin doğasının, tarihi ve kültürel zenginliklerinin, ekolojisinin ve biyolojik yaşamın zarar görmemesi ve kalıcılığının sağlanması gerekir (Demir ve Çevirgen, 2006, s.99).

Turizme sermaye ve kaynak olan doğal ve kültürel kaynakların da bir sınırı vardır ve aşırı tüketilmesi durumunda zaman içinde yok olur. Gelişigüzel gelişen turizmin yarattığı sosyal, çevresel ve ekonomik zararların önüne geçmek için sürdürülebilir turizm kavramı ortaya çıkmıştır (Aranson, 1994). İnsanların tatil yapmak, yeni yerler görmek, ticari işleri halletmek, yeni kültürler tanımak gibi sebeplerden dolayı seyahat etme arzuları hep var olacaktır. İnsanların ekonomik birikimleri arttıkça da turizm sektörü büyümeye devam

edecektir. Bu durumda turizmin sürdürülebilirliği insanların mutluluğu ve refahı için büyük bir öneme sahip olacaktır.

1.2.1 Sürdürülebilir Turizm Kavramı

Sürdürülebilir turizm, yerel toplumu sömürmeden kalkındırmalı, turistleri kandırmamalı ve doğal kaynakları tüketmemelidir (Garrod ve Fyall, 1998, s.201). Bir nevi sürdürülebilirlik, turizm sektörünün etik davranışlarına çerçeve olmuştur. Sosyal, kültürel ve doğal kaynakları koruyan, uzun vadede geliştiren ve ekonomik büyümeyi destekleyen turizm sürdürülebilirdir (Scharpf, 1999, s.18). Bazı turizm yörelerinde gözlemlenen kültürel değişim, yerel kültürün turizmden olumsuz etkilenebildiğini göstermektedir.

Sektörü oluşturan insan ve çevre kaynağını olumsuz etkilemeden turizmde kaliteyi ve kapasiteyi arttırmak asıl amaçtır (Akış, 2001, s.17). Bu süreçte planlama, doğru bir çözümlenmeyi gerektirir (Kuntay, 2004). Sürdürülebilir turizm kavramı bu çözümlenme aşamasında ana prensipler olarak kullanılmalı ve planlama sürecinin temelini teşkil etmelidir.

Bianchi (2004), sürdürülebilir turizmi destinasyon ömrünü hesaba katarak destinasyonun yeni ortaya çıkan destinasyonlarla rekabet gücüne sahip olması, çevreyle uyumlu biçimde kültürel mirası koruması ve ilk kez gelen turistleri tekrar gelenler kadar memnun etmesi biçiminde yorumlamıştır. Bu yorumda belirtilen rekabet gücü, sürdürülebilir turizmin destinasyonlara ve turizmin paydaşlarına rekabet avantajı sağlayacağı şeklinde de yorumlanabilir. İlk kez gelen turistlerin memnuniyetinin en az ikinci kez gelenler kadar yüksek olması da, turistin bir destinasyona ikinci kez gelme kararı almasında temel faktörün memnuniyeti olduğundan yola çıkılarak algılanabilir.

Hu ve Wall (2005), hem yerel halkın hem de turistlerin ihtiyaçlarının, gelecek nesillerin gereksinimlerini karşılamalarını engellemeden karşılanması olarak tanımlamıştır. Genel görüşlerden farklı olarak Helmy (2004) ise, bir şeyin sürdürülebilir olup olmadığının ne ekonomik ne de bilimsel olarak belirlenmesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir.

Sürdürülebilirlik düzeyini anlamak ve arttırmak için turizmin bölgeye olan etkilerinin incelenmesi gerekir. Turizmin başarısı sadece gelen turist sayısı ile değil, aynı zamanda yerel toplumun gelişimine etkileriyle değerlendirilmelidir. Turizmin ekonomik etkileri, turistlerin yaptığı harcamalar ve yarattığı işgücü ile ölçülebilir. Ancak ekonomik gelişimin yanında turizmin sosyal adalete katkıları ve çevrenin korunması da incelenmelidir. Turizmin etkileri değerlendirilirken sadece kısa vadeli başarılar değil, aynı zamanda gelecek nesillere dönük uzun vadede insan, doğa ve sosyal sermayenin korunması önemlidir (Spilans vd., 2012, s.9).

Turizmin bazı türlerinin daha sürdürülebilir olduğu varsayılabilir ve uygunluklarına göre sınıflanabilir. Kültürel turizm, eko-turizm, sorumlu turizm, çiftlik turizmi gibi türler nispeten sürdürülebilir olarak sayılırken, kitle turizmi ve el değmemiş yerlere yapılan turlar sürdürülebilirlik dışı olarak nitelenebilir. Bunların yanında, sürdürülebilirliğe uygun sayılan turizm türlerinin de iyi yönetilmemesi halinde olumsuz etkiler yaratacağı unutulmamalıdır (Swarbrooke, 1999, s.19).

Turizm endüstrisindeki hızlı gelişmenin olumlu ve olumsuz etkileri mevcuttur. Olumlu etkiler ekonomik büyüme ve gelişim iken başlıca olumsuz etki doğanın zarar görmesi ve doğal kaynakların tüketilmesidir. Çevresel kaygılara önem veren şirketler müşterilerin güvenini kazanmış ve rekabet avantajına sahip olmuştur (Dwyer vd., 1987, s.13). Müşteri memnuniyetinin hizmet sektöründeki önemi büyük olup, turizm sektöründe de müşteri duyarlılığının sürdürülebilir turizmi oluşturan çevresel boyutlara olan katkısı gün geçtikçe artmaktadır.

Sürdürülebilir turizmde enerji tüketimi ve verimliliği de önemli bir konudur. Artan uluslararası hassasiyet ve iklim değişikliği kaygıları, turizmde hızla artan enerji tüketiminin azaltılması ve alternatif enerjilerin kullanılması düşüncesini desteklemektedir (UNWTO, 2008). Bu konuda özellikle büyük uluslararası oteller mercek altındadır, çünkü sundukları hizmetler ve kalite standartları yüksek elektrik, su ve yakıt tüketimi gerektirmektedir.

Dünyadaki on milyon otel odasının yarısına yakını Avrupa kıtasındadır ve Avrupa turizmi son yıllarda hızla büyümektedir (UNWTO, 2009). Turizm endüstrinin büyüklüğü karşısında enerji tüketiminin azaltılmasının önemi büyüktür ve otellerin çoğunun yapıldıkları zamanlarda enerji alternatifleri ve enerji tasarruf teknolojileri gelişmediği için sektör bu konuda gelişime oldukça açıktır. Ancak bu yenileme ve dönüşümün maliyetleri yüksek olabilir. Kimi ülkelerde uygulanan turizm teşviklerinde, yeni otellerin yapılması ve yeni bölgelerin turizme açılması yerine, var olan otellerin yeni teknolojilerle enerji verimliliğini artırma çalışmalarının teşviki yer almalıdır.

Araştırmaların genelinde sürdürülebilir kalkınma ve çevresel kaygıların sadece imalat sanayisine yoğunlaştığı görülmektedir. Görünürde çevreye etkisi daha az belirgin olan turizm ve genel olarak hizmet sektörü ise yasal baskılardan nispeten uzak kalmış ve çevreyle ilgili adımlar atmakta imalat sektöründen geride kalmıştır (Middleton ve Hawkins, 1993). Ancak imalat sanayisiyle karşılaştırılınca otellerin çevre ve sürdürülebilirlik uygulamaları ile ilgili çok az çalışma bulunmaktadır (Bramwell ve Alletorp, 2001). Yıllarca “bacasız sanayi” olarak nitelendirilen turizmin çevreye olan etkileri daha detaylı incelenmelidir.

Günümüzde çevresel sürdürülebilirlik kaygısının artması, müşteri davranışlarında ve şirketlerin işlevsel faaliyetlerinde önemli etkilere yol açmıştır (Seers ve Mair, 2009, s.110). Yapılan çalışmalarda şirketlerin çevre politikalarına verdiği destekle gelirlerin artması arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir (Miles ve Covin, 2000, s.300). Daha çok gelişmiş toplumlarda gözlemlenen bu durumun gelişmekte olan ülkelerde de olup olmadığı, turizm sektöründe iki kavram arasında ne kadar anlamlı ilişki olduğu incelenmelidir.

Teorik açıdan çevresel kaygı aslında bireyin çevreye yönelik tutumuyla ilgilidir (Kim ve Choi, 2005, s.592). Çevresel kaygı düzeyleri kaygısızlıktan yüksek kaygıya doğru tek boyutlu bir yapı sergiler (Milfont ve Duckitt, 2004, s.292). Bütün bunlara rağmen bireylerin çevresel kaygı düzeyleri ile yeşil satın alma tercihleri arasında düşük ile orta arası bir ilişki tespit edilmiştir (Hines vd., 1987, s.6). Ancak sürdürülebilirlik prensipleri konusunda insanların bilinci arttıkça, satın alma tercihlerinin de değişeceği beklenebilir.

1990'lerden beri turizm şirketleri ve özellikle oteller, sürdürülebilir turizme bağlılıklarını göstermek için bir takım gönüllü girişimlerde bulunmuşlardır. Bu girişimler içinde eko-etiketler, çevresel yönetim sistemleri, çevresel performans endeksleri, yazılı misyon ve yönetim kuralları sayılabilir (Ayuso, 2006, s.207). Yapılan çalışmalarda, turizm işletmelerinin bu tür faaliyetlerindeki temel amaçların rekabet avantajı ve maliyetleri azaltmak olduğu görülmektedir.

Sürdürülebilir turizmin gerçek olması için işletmeler düzeyinde çevresel sistemlerin oluşturulması, personelin eğitilmesi, yerel örnek projelerin desteklenmesi, kalite belgelerinin alınması gereklidir. İşletmeler üstü bakılırsa, halkın çevre duyarlılığı konusunda eğitilmesi, turistik faaliyetlere yerel halkın katılımının sağlanması, yatırımlarda çevresel etki değerlendirmelerinin yapılması ve planlamalarda çevrenin korunması sürdürülebilir turizme kapı açacaktır (Scharpf, 1999, s.21).

Çevresel sistemler, kalite belgeleri ve sürdürülebilir turizm sertifikasyonu konusunda dünya genelinde kabul görmüş belli standartlar olmamakla birlikte, bölgesel ve yöresel olarak uygulanan sistemlerin geneli prensipler ve ölçütler olarak birbirlerine oldukça yakındır. Dünya genelinde yüzün üzerinde eko-etiket tarzı sistem bulunmaktadır. Ancak bu sistemlerin standartlarının evrenselleştirilmesi ve denetimlerin bağımsızlaştırılması zorunludur. Genellikle kar amaçlı kuruluşlar tarafından verilen bu etiketlerin geçerliliği tartışma konusudur.

Bu konuda Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC: Global Sustainable Tourism Council), uluslararası anlamda standartlar geliştirilmesi ve uygulanması için çalışmalar yürütmektedir. Birleşmiş Milletler ve dünya çapında yüzlerce çevre örgütü ve resmi turizm kuruluşunun üyesi olduğu konsey, hem destinasyonların sürdürülebilirliği, hem de otel ve tur operatörlerinin sürdürülebilir faaliyetleri konusunda geçtiğimiz yıllarda yoğun çalışmalar yapmıştır.

Konsey yıllar süren çalışmalar sonucunda 2008 yılında oteller için sürdürülebilir turizm ölçütlerini yayınlamıştır. Ardından 27 organizasyonun ve 80 bin turizm paydaşının katılımıyla dünya genelinde kullanılan 60 sertifikasyon sisteminde yer alan toplam 4,500 ölçüt üzerinde çalışmalar yapılmış ve 2012 yılında ölçeğin son hali yayımlanmıştır. Bu çalışmada da kullanılan ölçeğin temel faktörleri şu şekildedir:

- Etkin sürdürülebilir yönetim ve planlama,
- Yerel topluma sosyal ve ekonomik faydalar,
- Kültürel mirasın korunması ve
- Çevreye olumsuz etkilerin azaltılmasıdır.

Turizm endüstrisi müşterilerin çevresel sorumluluk beklentilerinin artışıyla çevreye duyarlı ve sosyal sorumluluk taşıyan uygulamalar aramaktadır. Bu tür uygulamalarla kazanılacak rekabet avantajının yanında ticari başarı da işletmelerin faaliyetlerini devamı için zorunludur. Otellerin çevreci davranışlarının müşteri güvenine olumlu etkisinin görülmesinin yanında, karlılıkları da artmıştır (Anuwichanont vd., 2011: 91). Diğer çalışmalarda, otellerin çevresel kaygılara verdiği önemin destinasyon kalitesini ve dolaylı olarak turistik ürünün değerini arttırdığı (Mathieson ve Wall, 1982), bunların yanında turist sayısını, turistlerin tekrar ziyaret etme oranını ve gelirleri de arttırdığı belirlenmiştir (Kirk, 1998).

1.2.2 Sürdürülebilir Turizm İlkeleri

Sürdürülebilirliğin sağlanması için turizm endüstrisinin ve sektör yöneticilerinin bütünleşme, toplumsal katılım ve çevre yönetimi gibi günümüzün önemli konularına önem vermesi gereklidir (Godfrey, 1998, s.213). Bir taraftan ekonomik gelişmeyi, diğer taraftan halkın bu gelişmeden faydalanmasını sağlamak, bunların yanında da kaynakları ve çevreyi korumak, sürdürülebilir turizmin temel zorluğudur. Bu sürecin iyi yönetilememesi halinde turizm sürdürülebilir olmaktan çıkar (Lin, 2003, s.462).

Sürdürülebilir turizmin temelinde turizm işletmelerinin faaliyetlerinin ve artan turist sayısının getirdiği yoğunluk yüzünden oluşan çevresel sorunların önüne geçmek vardır. Bu

bağlamda başarılı ve sürdürülebilir turizm için yerel halk, turistler, işletmeler, devlet ve diğer bütün paydaşlar işbirliği içinde ortak hareket etmelidir (Vernon vd., 2005, s.327). Literatürde sürdürülebilir turizmin ölçülmesi konusunda resmi kurumlar ve yerel halk üzerinde çalışmalar olmasına rağmen turizmin önemli paydaşlarından otellerin sürdürülebilir turizm performanslarıyla ilgili Türkiye’de pek bir çalışma bulunmamaktadır.

Sürdürülebilir turizmin amaçları, doğal ve kültürel çevreye zarar vermemek, bölge ekonomisini kalkındırmak, sosyal yaşam kalitesini arttırmak, tarihi ve kültürel zenginlikleri korumak, turizmi çeşitlendirip mevsimlere yaymak, altyapıyı geliştirmek, işgücü kalitesini arttırmak ve yatırım imkânlarını geliştirmek olarak sayılabilir (Ercoşkun ve Özer, 2006). Sürdürülebilirlik için hem çevresel değerler, hem de toplumun kültür varlıkları ve yerel kimliği korunmalıdır (Scharpf, 1998, s.18). Turizm düşüncesi olarak sürdürülebilirlik, turizm aktivitesinin yapıldığı fiziksel çevreyi ve orada yaşayan halkın sosyal yapısını koruyan ve ekonomik açıdan verimli bir olgudur (Saarinen, 2006, s. 1124).

Turizm sektöründe uygulanması gereken temel ilkeler, kaynakların sürdürülebilirliği, aşırı tüketimin ve atıkların azaltılması, yerel toplumun katılımı, turizmin planlı yürütülmesi, yerel ekonominin desteklenmesi, çalışanların eğitimi ve araştırma sorumluluğudur (Sithole, 2005). Sürdürülebilir turizmi sağlamak için bütünsel bir bakış açısı ve uzun vadeli bir planlama gereklidir. Bu bağlamda sürdürülebilir turizm prensipleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Sharpley, 2009, s.46-50):

- Ulusal ve yerel kalkınma stratejileri ile turizm planlama ve faaliyetleri birbirlerine entegre edilmelidir.
- Turizmin planlanması ve denetiminde yerel toplumun katılımı desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.
- Doğal ve beşeri kaynakların kullanımı planlı olmalıdır ve kaynakların korunması turizmin geleceği için büyük önem taşır.
- Çevre maliyetleri ve elde edilen faydalar incelenerek turizmin birçok ekonomik aktiviteyi desteklemesi sağlanmalıdır.
- Bütün gerçek ve tüzel kişiler ve kurumlar, kültür, ekonomi, yaşam tarzı, çevre ve politikalara saygı duymalıdır.
- Turizmin paydaşları farkındalığın artması için sürdürülebilir kalkınmanın önemi konusunda eğitilmelidir.
- Tüm paydaşlar ortak faydalar doğrultusunda bir arada çalışmalıdır.

- Turizmin yılın tamamına yayılması, yeşil enerji kullanımı, yerel halkın katılımı gibi konular desteklenmelidir.

Sürdürülebilir turizm yönetiminin ilkeleri de şu şekilde özetlenebilir (Richards ve Hall, 2003):

- Turizm planlaması, yönetimi ve politikası birbirini tamamlayıcı ve uyumlu olmalıdır.
- Uzun vadeli düşünülmelidir.
- İnsanların ihtiyaçları eşitlik ve uygunluk prensipleri çerçevesinde karşılanmalıdır.
- Gelişmenin bazı sınırları vardır ve turizm yönetiminde bu sınırlara uyulmalıdır.
- Çevrenin olduğu kadar sosyal, kültürel, ekonomik ve yönetsel konular da önemlidir.
- Tüm paydaşların kararlara katılımı, bilgilendirilmesi önemlidir.
- Sürdürülebilirlik fikirlerini uygulamada bazı sınırların varlığının farkında olmak gerekir.
- Özel sektörün yönetim şekillerini, toplumun değer yargılarını ve davranışları iyi analiz etmek gerekir.
- Kaynak kullanımında çatışmalar yerine uzlaşa yolu izlenmelidir.
- Farklı faaliyetlerin maliyet ve yararları hesaplanırken farklı birey ve grupların açısından değerlendirmeler yapılmalıdır.

Sürdürülebilir turizmin prensipleriyle ilgili bir diğer bakış açısı ise aşağıdaki gibidir (Tosun, 2001, s.291):

- Destinasyondaki yerel eşitsizlikler ve fakirlik azaltılmalıdır.
- Destinasyondaki yerel halkın temel gereksinimlerinin karşılanmasına katkıda bulunulmalıdır.
- Yerel halkın karar mekanizmalarına katılımıyla saygınlık kazanması ve rahat hissetmesi sağlanmalıdır.
- Turizm sadece ulusal ekonomik büyümeyi değil, yerel kalkınmayı da tetiklemelidir.
- Her türlü turizm gelişiminde gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanması asla unutulmamalıdır.

Birleşmiş Milletler de sürdürülebilir turizmin 12 hedefini şu şekilde sıralamıştır (UNEP, 2005):

- Ekonomik süreklilik,
- Yerel refah,
- İstihdam kalitesi,
- Sosyal eşitlik,
- Ziyaretçi memnuniyeti,
- Yerel kontrol,
- Toplumsal refah,
- Kültürel zenginlik,
- Fiziksel bütünlük,
- Biyolojik çeşitlilik,
- Kaynak verimliliği ve
- Çevresel saflık.

Türkiye turizminde de bu hedeflere ulaşmak, turizmin sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunacaktır. Sürdürülebilir turizmin literatürde belirtilen ilkeleri göz önüne alındığında özetle Türkiye’de turizmde talebe göre değil, arza göre turistik düzenlemeler yapılmalıdır. Yerel halka öncelik verilmeli ve yerel halkın karar mekanizmalarına katılması sağlanmalıdır. Turizmin 12 aya yayılması hedeflenmeli, planlama ve karar almada toplumsal katılım sağlanmalı, temiz enerji kullanımına geçilmeli, kültürel kimlik korunmalı, toplu taşıma ve altyapı iyileştirilmelidir. Konaklama işletmeleri de doğal çevreye etkilerini azaltmalı, sosyal ve kültürel değerlere sahip çıkmalı, yerel halkın çıkarlarına ve ekonomik refahına önem vermelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARI

2.1 Dünya Turizmine Genel Bakış

Turizm endüstrisi dünyanın en büyük endüstrilerinden ya da ekonomik sektörlerinden biridir ve gayri safi milli hasılaya, vergilere, ihracata ve işgücüne önemli katkıları vardır. 2011 yılı itibariyle turizmin dünya ekonomisine katkısının 6 trilyon dolar civarında olduğu, gayri safi milli hasılanın % 9'unun turizmden kaynaklandığı tahmin edilmektedir (WTTC, 2011, s.2).

Dünya çapında doğrudan 100 milyon, dolaylı olarak da 260 milyon kişi turizmde ve alt sektörlerinde çalışmaktadır. Bu rakamlar küresel istihdamın yüzde onuna yakındır. Çalışanların aileleri ve yerel toplulukları da göz önüne alınırsa, turizm sektörünün istihdamda ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır (WTTC, 2011, s.1).

Uluslararası seyahatlerde varışlar 1990 yılından beri iki katına çıkmıştır ve 1990'da 435 milyon olan rakam, 2000 yılında 675 milyona, 2010 yılında da 940 milyona ulaşmıştır. Bu rakamlarda yurtiçi seyahatlerin yer almadığını önemle vurgulamak gerekir. Yurtiçi seyahatler tahminen uluslararası turizmin oluşturduğu seyahatlerden on kat daha fazladır (WTTC, 2011, s.2).

Gelişmiş ülkelerin ekonomik durgunluk içinde olduğu ve Arap Baharı nedeniyle birçok ülkenin riskli bölgeler arasında sayıldığı 2011 yılında bile dünya genelinde turist sayısı artarak bir milyara dayanmıştır. Önümüzdeki yıllarda da sektörün sürdürülebilir olarak büyüyeceği öngörülmektedir.

Konaklama sektörü de başlı başına çok önemli ve hızla büyüyen sektörlerdendir. Dünya çapında otel odası sayısı 13 milyona yaklaşmıştır ve bir milyonun üzerinde otel odası da inşaat halindedir. Otel odalarının 5 milyonu Amerika Birleşik Devletlerinde, 4 milyonu da Avrupa'dadır. İnşa halinde olan otellerin oda sayısının var olan odalara oranı Ortadoğu ve Afrika'da % 20'nin üzerindedir. Bu da ilgili bölgelerde turizmin daha hızlı büyüyeceğini göstermektedir (WTTC, 2011, s.7).

Turizm sektöründeki iş imkânlarının düşük seviyeli ve kariyer sağlamayan işler olduğu konusunda bir önyargı söz konusudur. Gerçekte ise herhangi bir büyük otelin işleyişi sadece resepsiyonist ve kat görevlileriyle değil, muhasebeden bilişime birçok alandan

tecrübeli uzman çalışanların takım halinde çalışmasıyla yürütülmektedir. Turizm aynı zamanda gençlere, emeklilere, ilk kez iş hayatına atılacak yeni mezunlara, annelere kısa dönemli veya tam zamanlı iş imkânları sunmaktadır. Araştırmalara göre ekonomik kriz dönemlerinde işsizliği en hızlı azaltan sektör turizmdir (WTTC, 2011, s.7).

Turizm endüstrisi doğal çevreye bağımlıdır (Curtin ve Busby, 1999) Turizm sektörü son yıllarda bir sürdürülebilir uygulamalar devrimini yaşamaya başlamıştır. Birçok otel, ulaşım şirketleri ve diğer turizm unsurları, çevre kurallarına, kurumsal sosyal sorumluluk projelerine ve sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirlik modellerine katılımı prensip olarak benimsemiş ve bunları uygulamaya geçmiştir.

Müşteri tercihlerinin çevresel performansa verdiği önemin artmasıyla yaratıcı yatırımcılar eko-oteller gibi, karbon salınımsız kongre merkezleri gibi değişik birçok ürün ve servis üretmişlerdir. Turizmin doğal çevreyle iç içe olması, turizm şirketlerinin maksimum karlılık yerine optimum karlılık konseptini tercih etmelerini sağlamaya başlamıştır (WTTC, 2011, s.13).

Gelecek öngörülerine bakılacak olursa, 2011 yılıyla karşılaştırmalı olarak 2021 yılında turizmin gayri safi milli hasılaya doğrudan etkisinin % 54'lük bir artışla 3 trilyon dolara yaklaşacağı tahmin edilmektedir. Bu da dünya ekonomisinin yüzde 3'ünün doğrudan turizmden kaynaklanacağını göstermektedir. Ayrıca turizmde doğrudan istihdamın da 2021 itibariyle 120 milyona ulaşması beklenmektedir. Dolaylı olarak ise turizmin dünya ekonomisindeki etkisi gayri safi milli hasıla açısından % 10 (yaklaşık 10 trilyon dolar), istihdam açısından da % 10 (325 milyon) olacağı tahmin edilmektedir (WTTC, 2011, s.25).

Dünya genelinde yıllardır tartışılan iklim değişikliği ve küresel ısınmanın sürmesi halinde, turizm sektörünün coğrafyasında köklü değişiklikler olması da muhtemeldir. Kış sporu merkezleri önemini yitirebilecek, ada sahilleri değişebilecek, sıcaklık artışları günümüz destinasyonlarından bazılarını zor durumda bırakabilecektir. Birleşmiş Milletlerin 2009 yılında iklim değişikliği ile ilgili düzenlediği Kopenhag Zirvesi'nde turizmin sera gazlarının oluşumunda ve kontrolünde etkisi olduğu ve sektöre önemli görevler düştüğü bildirilmiştir. Turizm sektörü de sürdürülebilirlik konusunda adımlar atmaya başlamıştır (UNFCCC, 2010).

2.2 Dünyada Sürdürülebilir Turizm Uygulamaları

Çalışmanın bu bölümünde dünya literatüründe sürdürülebilir turizmle ilgili uygulamalı çalışmalardan örnekler derlenmiştir. Konaklama işletmelerinin sürdürülebilir faaliyetlerinin ölçülmesinde verimlilik, çevresel etki, sosyal ve ekonomik faktörler dikkate alınmıştır:

- Barros'un (2004) Portekiz'de faaliyet gösteren halka açık bir otel zinciri üzerinde yaptığı verimlilik çalışmasında, verimliliğin oldukça düşük olduğu (%21,6) ortaya çıkmıştır. Barros ve Alves (2004), ilk çalışmanın devamı niteliğinde verimlilikte devlete ve özel sektöre ait otelleri karşılaştırmalı olarak incelemiş ve teknik verimlilikteki değişikliklerin toplam verimlilikle bağlantılı olduğunu ortaya koymuşlardır. Mevsimsel turizmin olduğu yörelerde verimlilik turizmin sürdürülebilirliği için büyük önem taşır.
- Barros ve Dieke (2008), 2000-2006 yılları arasında Luanda'daki 12 otel üzerinde verimlilik analizi yapmışlardır. Çalışmanın sonucunda otellerin çoğunun çok düşük verimlilik gösterdiği, uluslararası zincirlere bağlı otellerin daha yüksek verimlilikle çalıştığı ortaya çıkmıştır.
- Pulina ve arkadaşları (2010), İtalya'nın değişik bölgelerinden değişik boyutlarda 150 otelin 2002-2005 yılları arasındaki verilerini inceleyerek boyut ve verimlilik arasındaki ilişkiyi değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak değişik bölgeler arasında teknik verimlilik konusunda istikrar olduğu, Sardunya bölgesinin daha verimsiz çalıştığı ve Sardunya'daki orta ölçekli otellerin teknik verimliliklerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.
- Perrigot ve arkadaşları (2009), Avrupa'da faaliyet gösteren 15 otel zincirini incelemişlerdir. Çalışmada zincirlerin, otelin sahibi mi olduğu yoksa isim hakkı mı verdiği konusu karşılaştırılmış ve otel zincirinin otelin gerçek sahibi olduğu durumlarda teknik verimliliğin en yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
- Wang ve arkadaşları (2006a), 59 otel üzerinde yaptıkları çalışmada yönetim stilinin şehir otelleri veya tatil otellerinde verimliliğe etkisi olmadığı konusunda bir sonuca ulaşmışlardır.
- Wang ve arkadaşları (2006b), Tayvan'da faaliyet gösteren 29 uluslararası otelde hizmet kalitesini incelemişlerdir. Hizmet kalitesinin düşmesinin temel etkenleri, çalışanların tecrübesizliği, eğitilmemeleri, dönemsel olarak çalıştırılmaları ve yerel kültür olarak belirlenmiştir.
- Shang ve arkadaşları (2009), Tayvan'da 59 uluslararası otelde yaptıkları çalışmada otellerin genel olarak verimlilikte ortanın altında olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca yaptıkları regresyon analizine göre tatil otellerinin şehir otellerinden daha verimli çalıştığı, otellerin zincire bağlı olmasının verimlilikte en önemli faktör olmadığı belirtilmiştir.
- Hu ve arkadaşları (2010), on yıllık bir dönem için 66 uluslararası oteli incelemişlerdir. Otellerin tüketimlerini yüzde 9 azaltabilecekleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun

yanında maliyet verimliliğinin çevresel faktörlerden etkilendiği, zincir otellerin daha verimli çalıştığı, havaalanlarına yakınlığın da önemli bir unsur olduğu sonuçları çıkmıştır.

- Perez-Calderon ve arkadaşlarının (2011) yaptığı çalışmada, Avrupa borsalarında hisseleri işlem gören 66 otel sahibi şirket incelenmiştir. Genel olarak verimliliğin düşük çıktığı otellerde, sorunun temel kaynağının enerji verimliliğindeki düşüklük olduğu anlaşılmıştır. 66 otelin sadece üçü optimum verimlilik değerlerine yakın performans göstermiştir. Geçmişte küçük otellerin daha verimli olduğu kanısına rağmen, büyük otellerin sürdürülebilirlik prensiplerine daha hızlı adapte olduğu sonucuna varılmıştır. Buna rağmen verimliliğin düşük çıkması konusunda araştırmacılar, otellerin stratejik planlarının, kültürünün değişime adaptasyonunun zaman aldığı konusunda görüş bildirmişlerdir. Otellerin çevresel düzenlemelerinin maliyetlerinin uzun vadede geri döneceği, yatırım ve yenileme maliyetlerinin geri kazanılmasının ardından verimliliğin hızla artacağı öngörülmüştür.
- Anuwichanont ve arkadaşları (2011), otel endüstrisinde sadakati sağlayan etmenlerin otelin çevresel kaygı algısına ilişkisini incelemişlerdir. Yüksek çevresel kaygı gösteren insanların gelecek tercihlerinde çevreye yüksek önem gösteren otelleri tercih ettikleri, algılanan değerlerin destinasyonun rekabet gücüyle birlikte en önemli etmenler olduğu ortaya çıkmıştır.
- Ayuso (2006), yaptığı çalışmada İspanya'da otel sektörünün diğer sektörlerle nazaran daha yüksek çevresel bilinç gösterdiğini ortaya koymuştur. Bunun muhtemel nedenleri olarak yazılı kuralların, eğitim çalışmalarının, çevre ve enerji sistemlerinin yenilenmesi sayılmıştır. Ayrıca İspanya'da otel yöneticilerinin sürdürülebilir turizm kavramını tam olarak anlamadığı ve çevresel sürdürülebilirliğe otellerin katkısı konusunda bilinçlerinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır.
- Vernon ve arkadaşları (2005), yaptıkları çalışmada otellerin çevresel sürdürülebilirlik anlamında en çok başvurdukları yöntemlerin atık üretimini azaltmak, enerji tasarrufu ve su tasarrufu olduğunu ortaya koymuşlardır.
- Bramwell ve Alletorp (2001), sürdürülebilir yöntemlerin sağladığı faydalar ve önündeki engeller konusunda sadece genel bakış açılarıyla çalışmalar yapıldığını, yöntemlerin etkinliğinin yeterince araştırılmadığını dile getirmiştir. İspanya'daki otel müdürlerinin sürdürülebilir turizm kavramıyla ilgili algılarının, röportajlardaki düşünceleri ve söylemlerinden yola çıkılarak değerlendirildiğini, bu yöneticilerin sürdürülebilir turizmin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarıyla ilgili eksik bilgilerinin olduğunu belirtmiştir.

- Fadeeva ve Halme (2001) de, turizmin aktörlerinin sürdürülebilir turizm prensipleriyle ilgili çeşitli fikirleri olduğunu, sürdürülebilirlik boyutlarının birbirleriyle ilişkileri arasında farklı düzeyde bilgilere sahip olduklarını ifade etmişlerdir.
- Coccossis (1996), sürdürülebilir turizmin otellere rekabet avantajı sağladığını, bu yüzden sürdürülebilir uygulamalarla sağlanan ekonomik faydaların diğer kaygıların önüne geçtiğini belirterek, sürdürülebilirlik prensiplerinin bir bütün olarak değerlendirilmediğini söylemiştir.
- Ayuso (2006), otellerin eko-etiketlere ve çevresel performans ölçümlerine yöneliklerini belirtmiştir. Günümüzde dünya üzerinde yüzün üzerinde değişik çevresel ve sürdürülebilirlik temalı sertifikasyon ya da etiket bulunmaktadır. Bunların birçoğu kar amaçlı kuruluşlar tarafından yönetilmektedir. Otellerin bu sistemlere katılımı 2003 yılı itibarıyla yüzde 2'nin altındadır. Ayuso'nun çalışmasında ayrıca müşterilerin milliyetinin çevresel kaygılarına etkisi olduğu, Alman, Hollandalı, İsviçreli ve İskandinav turistlerin çevresel farkındalıklarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
- Forsyth (1995), otel müdürlerinin sürdürülebilir turizm konusunda sorumluluktan kaçındığını belirtmiştir. Çalışmaya katılan otel yöneticilerinin sürdürülebilir turizmin sağlanması için asıl işin topluma, resmi kurumlara, müşterilere ve aracı kurumlara düştüğü yönündeki düşünceleri de bunu desteklemektedir. Yine de otel yöneticilerinin, otellerin çevreye verdiği zararın en aza indirgenmesi konusunda sorumluluk kabul ettiği görülmüştür.
- Alvarez ve arkadaşları (2001), büyük otellerin ve zincir otellerin daha kapsamlı çevresel uygulamalar yaptıklarını ortaya koymuşlardır.
- Sharma (2000), üst düzey yönetimin çevresel konulardaki tehdit ya da fırsat algısıyla tercih ettikleri çevre yönetimi konusunda bağlantılar olduğunu ifade etmiştir.
- Bohdanowicz (2005), geçmiş çalışmalara kıyasla otel endüstrisinin çevreye etkilerinin tahmin edilenden fazla olduğunu ifade etmiştir. Otellerin yerli ve ithal birçok tüketim malının tüketimini sağlayarak, su ve enerji tüketimine yol açarak ve karbon salınımı yaparak halkın algıladığından çok daha fazla çevresel zarar verdiğini belirtmiştir.
- Goodman (2000), otellerin müşteri talepleri, hükümetlerin koyduğu yeni kurallar ve çevre örgütlerinin baskısı altında sürdürülebilirlik yeniliklerini yapmaya başladıklarını belirtmiştir.
- Trung ve Kumar (2005) da, otellerin ve kayak merkezlerinin yaşadıkları çevresel ve ekonomik baskının sonucunda atık yönetimi, enerji, su ve diğer ürünlerin tüketimi konusunda çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarına geçtiğini ortaya çıkarmışlardır.

- Houder'e (2008), Accor, Fairmont, Hilton, Kimpton ve Marriott gibi bazı zincir otellerin sürdürülebilir turizm ve çevreye etki konusunda daha önde olduğunu bulmuş ve sürdürülebilir turizmin avantajlarını lehlerine çevirdiklerini belirtmiştir.
- Bohdanowicz (2006), bir diğer çalışmada İskandinav otel zinciri Scandic otellerinin sürdürülebilirlik konusundaki başarılı uygulamaları sayesinde hem çalışanların hem müşterilerin memnuniyetinin arttığını tespit etmiştir.
- Amerika'da bir derginin yaptığı araştırmada, otel yöneticilerinin çevreci politikalar sayesinde operasyonel maliyetleri düşürdüğü, çevreye verilen zararı azalttığı, müşteri memnuniyetini arttırdığı, rekabette avantaj sağladığı ve daha yüksek doluluk oranlarını sağladıkları ortaya çıkmıştır (Miller, 2010).

2.3 Türkiye Turizminin Rekabet Gücü

Gelişmekte olan ülkeler, 2. Dünya Savaşı'nın ardından işsizliği azaltmak, ödemeler dengesinde oluşan açıkları kapamak ve az gelişmiş yöreleri kalkındırmak için turizmi bir kurtuluş noktası, bir çözüm olarak görmüştür. İlgili hükümetlerin temel turizm hedefleri de gelen turist sayısını ve turizm gelirlerini arttırmak, cari açığı ve işsizliği azaltmak olmuştur (Hall, 1994). Turizmde bu türden hızlı büyüme politikaları, gelişmekte olan ülkelere finansal destek sağlayan Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve diğer kalkınma ajanslarının baskıları ve yönlendirmesi neticesinde ortaya çıkmıştır (Mowforth ve Munt, 1998). Bu hızlı büyüme sürecinde, turizmin sosyal, kültürel ve çevresel etkileri pek dikkate alınmamıştır (Godfrey, 1996). Kitle turizmine yönelik ve genelde deniz, kum ve güneşe dayanan turizm gelişimi, yerel toplumun sosyal ve kültürel değerlerini, doğal çevreyi ve yerel ekonomiyi olumsuz etkilemiştir (Neto, 2003).

Hall (1994), gelişmekte olan ülkelerin uyguladığı kitle turizminin olumsuz etkilerini anlatırken, turizmin yabancı tur operatörleriyle yönetilmesi neticesinde turizm gelirlerinin çoğunun yerel halk yerine yurt dışına kayması, istihdamın hedeflenen topluma hitap etmemesi, turizm ekonomisine aşırı bağımlılık, yöresel gelişmişlik farklarının açılması, sosyal ve kültürel değerlerin ticari metaya dönüşerek zarar görmesi ve doğal çevrenin bozulmasını vurgulamıştır. Kitle turizmde başarı, turizmin topluma getirdiği faydalar yerine gelen turist sayısı ile ölçülmüştür. Yerel halk turizmdeki gelişimin öznesi olmak yerine nesnesi olmuştur (Mitchell ve Reid, 2001).

Türkiye de diğer birçok gelişmekte olan ülke gibi ekonomik kalkınma amacıyla turizmi bir strateji olarak belirlemiştir. 1982 yılında çıkarılan Turizmi Teşvik Kanunu sayesinde Türkiye'ye gelen turist sayısı ve turizm gelirleri hızla artmıştır. Günümüzde

Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı 34 milyonun üstüne çıkarak Türkiye dünyada önemli destinasyonlardan biri haline gelmiştir. Ancak turizmdeki hızlı büyümenin çevresel yıkım, sosyal kimlik kaybı, sosyal adaletsizlik ve kültürel yabancılaşma gibi olumsuz sonuçları olduğu iddia edilmektedir (Göymen, 2000).

Türkiye'de turizmde beş yıllık kalkınma planları uygulanmıştır. Bu kalkınma planlarının çoğu, turist sayısını ve turizm gelirini kitle turizmiyle arttırmayı hedeflemiştir. Son hazırlanan kalkınma planlarında ise bu hedefler değiştirilmiş ve yerel halkın ve yerel yöneticilerin kararlara katılımı amaçlanmıştır.

Türkiye'nin turist sayısı bazında ulaştığı başarının sürdürülebilir olup olmadığı konusunda dünya çapında hazırlanan rekabet raporları önemli yer teşkil eder. Bu konuda yayımlanmış en son rapor, Ek 2'de Türkiye ile ilgili kısmının tamamı verilen Seyahat ve Turizm Rekabetçilik Raporu 2013'tür. Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan bu yıllık rapordaki, ülkeler karşılaştırılırken turizm makro verilerinin yanında kabul görmüş birçok gösterge kullanılır. 2013 raporuna göre Türkiye rekabetçilik açısından turizmde 46. sıradadır. Türkiye ekonomisinin yüzde 11'inin dolaylı olarak, yüzde 4'ünün iste doğrudan turizmden kaynaklandığı belirtilen raporda, turizmde 530 bin insanın doğrudan, 2 milyon insanın ise dolaylı olarak istihdam edildiği belirtilmiştir. Turizmin büyümesi Türkiye ekonomisi için ne kadar önemli olsa da, rekabet endeksinde neden 46. sırada yer aldığı incelenmelidir (WEF, 2013).

Dünya Ekonomik Forumunun Turizm Rekabetçilik Raporu'nda kullanılan göstergelerden özellikle sürdürülebilirlikle ilgili olanları 2. ayak olarak belirtilmiş sürdürülebilir çevre, 13. ayak olarak belirtilmiş doğal kaynaklar ve 14. ayak olarak gösterilen kültürel kaynaklar bölümleridir. Türkiye kültürel kaynaklar açısından 19. sırada yer alarak güçlü bir görüntü sergilemiştir. Ancak sürdürülebilir turizmi ilgilendiren diğer iki önemli göstergede ortalamaların çok altında puanlar almıştır. Çevresel sürdürülebilirlikte 95. ve doğal kaynaklar konusunda 78. sırada kendine yer bulabilmiştir. Geçmiş yıllarda da benzer sonuçlar gösteren rekabetçilik raporlarına göre, Türkiye'nin turizmde rekabetçiliğini arttırmak ve niteliksel olarak kaliteyi yükseltmek için çevresel sürdürülebilirlik ve doğanın korunması adına ciddi adımlar atılması gerekmektedir (WEF, 2013).

Bütün bunlara rağmen turizm endüstrisi, yarattığı istihdam ve ödemeler dengesine sağladığı destek ile Türkiye'nin son yıllarda yaşadığı ekonomik kalkınmanın tetikleyicilerinden biri olmuştur. Dünyada turizmde ilk on ülke arasına girmek isteyen Türkiye için, sektörün niteliksel ve sürdürülebilir olarak gelişiminin desteklenmesi halinde

küresel rekabette çok daha üst sıralara ulaşması mümkün olacaktır. Aynı zamanda kişi başı turist harcaması artacak ve yerel toplumun turizmden daha çok faydalanması sağlanacaktır.

Bütün bu beklentiler için turizmin tüm paydaşlarının, yönetimlerin, halkın, otellerin, seyahat şirketlerinin, restoranların, sivil toplum örgütlerinin turizmi sürdürülebilir olarak geliştirmek için ortak hareket etmesi gerekmektedir. Sürdürülebilir turizm de yerel halkı önemseyen, sosyal ve ekonomik olarak adaletli olan ve çevreye zararı en aza indirgeyen turizmdir. Gelecek nesillere Türkiye turizmini güçlü ve sürdürülebilir bırakmak da turizmin tüm paydaşlarının sorumluluğu altındadır.

2.4 Alanya’da Turizm

Alanya, sahip olduğu doğal güzellikleri, sıcak iklimi, temiz plajları ve tarihi yarımadasında yer alan Selçuklu döneminden kalma kalesiyle turizm teşviki kapsamında yer alıp özellikle 1980’li yıllardan sonra birçok turizm yatırımını kendine çekmiştir. Yerli ve yabancı göç alan ilçe, turizmle birlikte hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir. Başlıca ekonomisi tarıma dayanan ve tropik iklimiyle Türkiye’de muz yetiştirilebilen ender yerlerden biri olan Alanya, günümüzde Akdeniz çanağında önemli bir turizm destinasyonu haline gelmiştir. Alanya ekonomisi içinde turizm, yarattığı dolaylı ve doğrudan istihdam ile öncelikli sektör konumundadır (ALTSO, 2012).

Ağırlıklı olarak kitle turizmine hizmet eden Alanya, bir taraftan Türkiye’nin Akdeniz ve Ege sahillerindeki diğer destinasyonlarla, diğer taraftan da Akdeniz çanağındaki önemli turizm noktalarıyla rekabet halindedir. Turizmin ilçenin merkezinde öbekleşmesi ilçede başta yiyecek ve içecek sektörü olmak üzere seyahat işletmelerinin ve eğlence sektörünün de gelişimini sağlamıştır. Oteller genellikle 3-4-5 yıldızlı olmakla birlikte özellikle ilçe merkezinde çok sayıda apart otel mevcuttur. Buna rağmen otellerin çoğu herşey dahil sistemini benimsemiştir. Bunların haricinde ilçede yabancılara dönük konut projeleri de ilçede yaşayan yabancı nüfusun hızla artmasını sağlamıştır (ALTSO, 2012).

Güneş, kum ve denize dayalı kitle turizminin sürdürülebilir olmadığı, yerel halka ekonomik açıdan bir fayda sağlamadığı gibi, sosyal ve çevresel olarak olumsuz etkilerinin yüksek olduğu unutulmamalıdır (Briassoulis, 1995).

Alanya’yı öncelikli olarak Rus, Alman ve İskandinav turistler tercih etmektedir. Son verilere göre 2011 yılı itibariyle Türkiye’ye gelen 31 milyonu aşkın turistten 10 milyondan fazlası Antalya ilini, bunların da 2,5 milyonu Alanya’yı tercih etmiştir. Bu bağlamda Alanya’nın gelen turist sayısı bazında Türkiye içindeki payı % 8, Antalya içindeki payı da %

24'tür (ALTSO, 2012). Bunların haricinde Alanya çok sayıda yerli turiste ve yazlık sahibine de yazları ev sahipliği yapmaktadır. Alanya'nın kış nüfusunun 250 bin civarında olduğu ve turistlerin ağırlıklı yaz aylarında geldiği düşünülürse, yazları ilçenin taşıma kapasitesinin aşıldığı düşünülebilir.

Alanya'da bakanlık ve belediye belgeli birçok konaklama işletmesi mevcuttur. Uluslararası standartlara göre faaliyet gösteren Turizm Bakanlığı belgeli 63 adet 3 yıldızlı, 92 adet 4 yıldızlı, 53 adet de 5 yıldızlı işletme bulunmaktadır. Sadece bu tesislerin yatak kapasitesi 90 bin civarındadır. Bunların haricinde de birçok belediye belgeli motel, apart otel ve halen inşaları süren birçok büyük turizm yatırımı mevcuttur (ALTSO, 2012).

Alanya turizminin iki önemli sorunu turizmin mevsimsel olması ve uygulanan herşey dahil sistemidir. Turistler Alanya'yı özellikle yaz aylarında tercih etmektedir. Bunların haricinde daha önemli olan sorun ise, turistlerin yaptıkları harcamaların son yıllarda düşüş göstermesidir. 2004 yılına kadar düzenli olarak artan kişi başı turist harcaması rakamları, 2005 yılıyla birlikte 700 doların altına düşmüş ve günümüzde 500 dolarlara kadar gerilemiştir (ALTSO, 2012). 2004 yılında yaşanan 700 dolarlık zirve bile dünya ortalamalarının çok altındadır.

Turizm gelirleri artarken kişi başı harcamanın düşmesi, Alanya'nın destinasyon olarak gerilediğinin bir emaresi olarak sayılabilir. Harcamaların düşmesinde herşey dahil sistemin etkisi olduğu aşıkardır. Butler'ın (1980) belirlediği destinasyon yaşam döngüsü grafiğine göre Alanya destinasyonu durgunluk dönemine girmektedir. Bundan sonra yapılacak uygulamalar, destinasyonun yeniden canlanmasını sağlayabileceği gibi, gerilemesine de yol açabilir. Bu noktada sürdürülebilir turizm uygulamaları önem kazanmaktadır. İlçenin sürdürülebilir turizm prensiplerine desteği ve katılımı, bu prensiplerin uygulamalarını benimsemesi, destinasyonun geleceğini belirleyecektir.

Otellerin sürdürülebilirlik uygulamalarına ve eko-sisteme ilgisi, sürdürülebilir turizm bilincinden çok maliyetleri azaltmak ve turizm talebinin çevreye duyarlı yapısını fırsat bilerek rekabet avantajı sağlamak olmuştur (Türker, 1999, s.163). Bu bağlamda Alanya'da bazı eko-etiket sistemlerine talep artmış, sürdürülebilirlikle ilgili projeler üretilmiş ve otellerin başta enerji ve su tasarrufu amacıyla bu projelere dahil olduğu görülmüştür.

Üner ve arkadaşları (2006), herşey dahil sisteminin olumlu ve olumsuz yönlerini incelemiştir. Yaptıkları araştırma sonucunda herşey dahil sistemin olumlu yönleri olarak doluluk oranlarının artması, sezonun uzaması, gelirlerde artış, ön satışla mali yapının

güçlenmesi, ön planlama ve toplu alımlarla maliyetlerin düşürülmesi ve çalışan sayısının azaltılması sayılmıştır. Ancak sistemin olumsuz özelliklerine bakıldığında, müşterilerin tüm isteklerinin karşılanamaması, fiziksel altyapının sisteme yönelik hazırlanmamış olması, farklı otellerde aynı isimde farklı uygulamalar, turistlerin otelden çıkmaması, aşırı tüketimleri ve düşük gelirli turistlerin gelmesi ön plana çıkmaktadır. Çalışan sayısının azaltılması, turistlerin otelden çıkmaması, aşırı tüketim gibi unsurlarıyla herşey dahil sistemi, sürdürülebilir turizme karşı bir görüntü sergiler.

Akdeniz turizminin sürdürülebilirliğinde etkin faaliyetlerde bulunan “Plan Bleu” adlı uluslararası organizasyon, 2012 yılında içlerinde Alanya’nın da bulunduğu bazı Akdeniz destinasyonlarını sürdürülebilir turizm çerçevesinde karşılaştırmalı olarak değerlendirmiştir. Çalışmanın önemli birçok sonucu bulunmaktadır. Aşağıda çalışmanın Alanya turizminin sürdürülebilirliği ile ilgili olan noktaları vurgulanmıştır (Spilanis vd., 2012):

- Alanya, güneş, kum ve denize dayalı uluslararası bir turizm ürünü sunmaktadır. Olgun bir destinasyon olarak ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlikte gerilediği iddia edilmektedir. Ekonomik ve sosyal performansta düşüşler gözlenmektedir, çevre problemleri vardır, turistleri çekme konusunda sorunlar bulunmaktadır, yaşayanlar için de yaşam kalitesi karşılaştırılan diğer yerlere göre nispeten düşüktür.
- Alanya, 1980 yılında 7,774 olan yatak sayısını 147,541’e çıkararak çok hızlı büyümüştür ve aynı dönemde nüfusu üç katına çıkmıştır. Nüfusun on binden fazlası değişik Avrupa ülkelerinin vatandaşıdır.
- Yatırım teşvikleri ve plansız büyüme sayesinde sahil boyunca dev oteller yer almaktadır. Otellerde kalanların yüzde 91’i yabancı turistlerdir. Ağırlıklı olarak Rus ve Alman turistler destinasyonu ziyaret etmektedir.
- Yatak kapasitesinin yüzde 71’ini 4 ve 5 yıldızlı oteller oluşturmaktadır.
- Belediye belgeli oteller konaklama kalitesini düşürebilmektedir.
- Karşılaştırılan destinasyonlar içinde yatak yoğunluğu en yüksek destinasyon Alanya’dır. Burada turizmin sahil kısmında yoğunlaşması etkindir. Çevresel ve sosyal baskı da oldukça yüksektir.
- Yabancı turistlerin ortalama konaklama süresi 7 gecedir. Yerli turistlerin ise bu rakamın çok altındadır. Bunda yapılan uzun yolculukların önemi büyüktür.
- Tur operatörlerinin en güçlü olduğu destinasyon Alanya’dır. Yabancı turistlerin yüzde 88’i tur operatörleri kanallarıyla gelmektedir. Kontrolsüz büyümede tur operatörlerinin rolü büyüktür.

- Yapılan turizm yatırımlarında yerel unsurlar yeterince göz önüne alınmamıştır.
- Plajların çoğu yapaylaşmıştır ve deniz kenarında olmasına rağmen aşırı sayıda yüzme havuzu mevcuttur.
- Mevsimsellik, plansız büyüme ve düşük fiyatlar sürdürülebilir turizme karşıdır. Yabancılara dönük yapılan binlerce yazlık ev de sürdürülebilir turizmle temelde bağdaşmayan bir uygulamadır.
- Yılda 15 milyon geceleminin yaşandığı Alanya’da turistlerin günlük harcaması çok düşüktür (56 Euro).
- Diğer birçok destinasyonun aksine Alanya’da yerli turistler, yabancı turistlerden daha çok para harcamaktadır.
- Yatak başına geceleme bazında Alanya düşük bir performans göstermektedir. Bunda destinasyonun aşırı yatak arzı etkendir.
- Yatak başına yıllık gelir bazında Alanya’nın sadece 5,900 Euro çıkması, doluluk oranlarının düşüklüğünden ve turistlerin az harcama yapmasından dolayıdır.
- Otellerin çoğu 4 ve 5 yıldızlı olmasına rağmen, tur operatörlerinin baskısı nedeniyle gecelik fiyatlar bölgede en düşük Alanya’dadır.
- Çalışan kalitesi, dışarıdan aldığı göç ile nispeten düşüktür.
- Turizmden kaynaklı şehirleşme oranı yüksektir. Alanya sahilinin 70 kilometresinin 50’si oteller ve diğer turizm işletmeleriyle kaplıdır.
- 2002-2008 yılları arasında Alanya’nın su tüketimi yüzde 33, elektrik tüketimi yüzde 13 artmıştır.
- Deniz suyu kalitesi bazında Alanya üst sıralarda yer almaktadır.
- Alanya turizmi dış tur operatörlere bağımlı olduğu için yerel halkın turizmden kazanımları oldukça kısıtlıdır.
- Alanya’da turizme talepte azalma ve çevresel zararın arttığı görülmektedir.
- Özetle Alanya destinasyonunun artıları arasında yüksek turizm hasılası ve istihdamı, kaliteli konaklama tesisleri ve diğer Akdeniz destinasyonlarına nazaran daha düşük mevsimsellik sayılabilir.
- Alanya turizminin zayıflıkları olarak doluluk oranlarının düşüklüğü, mevsimsellik, düşük harcama verileri, tur operatörlerine bağımlılık ve ucuz herşey dahil sistemi sayılabilir.

Türkiye’nin turizm yönünden rakipleri arasında sayılan İspanya ve Fransa’daki uluslararası turizm kuruluşlarının ağırlıklı olarak yer aldığı Plan Bleu’nun yaptığı bu çalışmada Alanya turizminin genelde olumsuz yönlerine yoğunlaşıldığı dikkat çekmektedir ve

sürdürülebilirlik prensipleri dışında da olumsuz her bilgi verilmiştir. Alanya, Akdeniz çanağının en başarılı ve gelişmiş turizm destinasyonlarından biridir ve sadece yukarıdaki raporda belirtilmiş olumsuzluklarla değerlendirilmemelidir. Ancak bölgenin kalkınmasında, sürdürülebilir turizme geçişte planlamada ve uygulamalarda akılda tutulması gereken noktalar olarak turizmin paydaşlarına ışık tutabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALANYA'DAKİ KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM KRİTERLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye turizminde turist sayısındaki hızlı artışa paralel olarak turizm gelirlerinde de artış hedeflenmektedir. Bu nedenle turizmde hizmet kalitesinin artırılması önemlidir. Öte yandan dünya genelinde benimsenmeye başlayan sürdürülebilir kalkınma prensipleri turizm sektöründe de uygulanmaya başlamıştır. Türkiye’de ve Türkiye’nin turizm başkenti Antalya ilinde turizmin gelişmesinin sürmesi ve kalıcı olması için sürdürülebilir turizm prensiplerine geçiş büyük önem teşkil etmektedir. Geçmişte bazı destinasyonların genel olarak sürdürülebilirliği ile ilgili çalışmalar yapılmasına rağmen turizmin paydaşlarının bu konudaki faaliyetleri konusunda yeterli çalışmalar bulunmamaktadır. Sürdürülebilir turizmde planlamanın merkezden değil de yerelden başlaması gerektiği göz önüne alındığında, çalışmanın yerel turizm stratejilerini belirlemede bir kaynak olması hedeflenmektedir.

Turizmin paydaşları arasında önemli yere sahip olan konaklama işletmelerine sürdürülebilir turizm konusunda diğer paydaşlara olduğu gibi önemli görevler düşmektedir. Özellikle Alanya gibi kitle turizminin yaygın olarak yapıldığı bir destinasyonda uygulanan herşey dahil sistemi ve turizmin yaz aylarında yoğunlaşması, konaklama işletmelerinin çevreye olan etkilerini arttırmaktadır. Sürdürülebilir turizmin boyutları olan çevresel, kültürel, ekonomik ve sosyal kalkınmada konaklama işletmelerinin uygulamalarının anlaşılması ve değerlendirilmesi çalışmanın temel amacıdır.

Çalışmanın sonuçlarının turizm paydaşlarından konaklama işletmelerinin sürdürülebilirlik konusundaki durumunu belirlemesi, yapılması gereken çalışmalar ve atılması gereken sonraki adımlara yön vermesi açısından yol gösterici bir çalışma olarak kullanılabilirliği düşünülmektedir. Çalışma farklı destinasyonlarda gelecekte yapılacak çalışmalara da örnek teşkil edecektir.

3.2 Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Araştırma Alanya ilçe sınırlarında gerçekleştirilmiştir. Alanya turizmi, devlet teşvikleriyle birlikte 1980’li yıllardan itibaren hızla gelişmiştir ve artan turist sayısının yanında büyüyen turizm sektörünün sosyal, ekonomik ve çevresel yönden bölgeye etkileri artmıştır. Daha çok kitle turizmine hitap eden Alanya, Türkiye’nin Akdeniz sahillerindeki

diğer turizm destinasyonları ile turist profili ve turizmin hızlı gelişimi konusunda paralellikler gösterir. Tek başına yılda 3 milyona yakın turisti misafir eden Alanya ilçesi, Türkiye ve Akdeniz genelinde önemli destinasyonlardan biri haline gelmiştir.

Araştırmada hedef kitle olarak Alanya’da faaliyet gösteren Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli 3, 4 ve 5 yıldızlı konaklama işletmeleri tercih edilmiştir. Alanya Ekonomik Raporuna (2011) göre ilçede toplam 208 adet 3-4-5 yıldızlı otel bulunmaktadır. Uygulamada anketler, turizmin paydaşlarından konaklama işletmelerinin karar verme sürecinde yer alan sahiplerine, genel müdürlerine ya da departman müdürlerine uygulanmıştır. Her otelden tek bir yöneticinin oteli temsilen anketi doldurması istenmiştir.

Alanya’da turizmin nispeten mevsimsel nitelikler göstermesi ve dolayısıyla otellerin birçoğunun Kasım – Nisan ayları arasında kapalı olması nedeniyle araştırmada kullanılan anketlerin uygulanması Nisan – Mayıs 2012 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.3 Araştırmanın Yöntemi

3.3.1 Araştırmanın Örnekleme

Araştırmada Alanya ilçesinde faaliyet gösteren 3, 4 ve 5 yıldızlı otellerin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda tam sayım yöntemi ile evrenin tamamı olan 208 otele anket ulaştırılmıştır. Anketler fiziksel olarak yüz yüze ya da e-posta ile tüm hedeflenen katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırma neticesinde 208 otelden 91’inden geri dönüş elde edilmiş olup, evreni oluşturan otellerden %44’ünün cevaplarıyla araştırma bulguları yorumlanmıştır. Geri dönüş konusunda turizm sezonunun başlaması ve üst düzey yöneticilerin anket çalışmalarına katılma konusundaki isteksizliği nedeniyle evrenin tamamına ulaşılamamasına neden olmuştur.

3.3.2 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında araştırma konusu olan sürdürülebilir turizmle dolaylı ya da doğrudan ilgili olan ve akademik olarak güvenilir kitaplar, makaleler, raporlar ve ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşların yayınları kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama kısmında ise veri toplama aracı olarak anket formları kullanılmıştır. Anket formlarının hazırlanmasında literatür incelemeleri sonucunda ulaşılan hazır ölçeklerden en kapsamlı ve güncel olarak değerlendirilen Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi’nin oteller için hazırladığı ölçek kullanılmıştır. Analizlerde ise SPSS yazılımı kullanılmıştır.

3.3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada konuya ilişkin güncel teorik bilgilere, yapılan literatür taraması sonucunda güvenilirliği yüksek kaynaklardan ulaşılmıştır. Araştırmanın uygulama kısmında gerekli olan verilerin elde edilmesinde ise anket metodu kullanılmıştır. Birincil verilere ulaşmak için anket tercih edilmiştir. Anketlerin uygulanmasında yüz yüze görüşme, e-posta ve internetteki anket siteleri kullanılmıştır. Anket sorularının hazırlanmasında anketi dolduran yöneticinin demografik özellikleri ve temsil ettiği otelin özellikleri dikkate alınmıştır. Test edilen ölçek haricinde, literatürde benzer çalışmalarda rastlanan bazı önermeler ve katılımcıların sürdürülebilir turizm hakkındaki bilgilerini test eden bazı sorulardan oluşan genel önermeler de analizler için katılımcılara sorulmuştur.

3.3.4 Çalışma Alanı

Araştırmada çalışma alanı Alanya ilçesi merkezi ve ilçe sınırları içerisindeki beldeler olarak belirlenmiştir. Bu evrende 3, 4 ve 5 yıldızlı toplam 208 otel evreni oluşturmuştur. Araştırmada Alanya ilçesine bağlı beldelere göre bir ayırım yapılmamış olup, tam sayım yöntemiyle tüm otellere anket ulaştırılmıştır. Alanya'da konaklama işletmeleri sahil kesiminde ve merkezde yoğunlaşmaktadır ve bu yoğunluk, merkeze yakın otellerin bizzat ziyaretine imkân tanımıştır.

3.3.5 Araştırmada Kullanılan Hipotezler

Yapılan literatür taraması ve planlanan çalışma neticesinde hipotezler test edilmek üzere hazırlanmıştır. Hipotezlerde sürdürülebilir turizm ölçeğindeki faktörlerle katılımcıların demografik özellikleri ve temsil ettikleri otellerin özellikleri karşılaştırılmıştır. Ayrıca Likert ölçeğinde sorulan önermelerle ilgili de hipotezler oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi'nin oteller için geliştirdiği ölçekte bulunan ve hipotezlerde kullanılan ölçek faktörleri aşağıdaki gibidir:

- A: Sürdürülebilir otel yönetimi,
- B: Yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar,
- C: Kültürel mirasın korunması ve
- D: Çevre yönetimi.

Belirtilen ölçeklere göre aşağıda listelenen hipotezler test edilmiştir:

- H1: Sürdürülebilir turizm bilgisi var olan katılımcıların, “Turistlerin otel dışı harcama yapmaması otelimizin çıkarınadır” önermesine katılımı, sürdürülebilir turizm bilgisi olmayanlara göre daha düşüktür.

- H2: Sürdürülebilir turizm bilgisi var olan katılımcıların, “Alanya’da yeni oteller yapılmasına karşıyız” önermesine katılımı, sürdürülebilir turizm bilgisi olmayanlara göre daha yüksektir.
- H3: Sürdürülebilir turizm bilgisi var olan katılımcıların, “Yeni turizm yatırımları henüz turizmin gelişmediği Alanya’nın doğusundaki çevre sahillere kaymalıdır” önermesine katılımı, sürdürülebilir turizm bilgisi olmayanlara göre daha düşüktür.
- H4: Eko/yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, “Otellerde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir eko-müdür olmalıdır” önermesine katılımı, eko/yeşil sertifikası olmayan otellerin yöneticilerine göre daha yüksektir.
- H5: Eko/yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, “Sürdürülebilir turizm, bizce geleceğe dönük bir pazarlama aracıdır” önermesine katılımı, eko/yeşil sertifikası olmayan otellerin yöneticilerine göre daha yüksektir.
- H6: Kadın otel yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H7: Kadın otel yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H8: Turizm eğitimi almış otel yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H9: Sürdürülebilir turizm bilgisi olduğunu söyleyen yöneticilerin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H10: Sürdürülebilir turizm bilgisi olduğunu söyleyen yöneticilerin, çalıştıkları otellerin kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H11: 12 ay faaliyet gösteren otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H12: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H13: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H14: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi daha düşüktür.

- H15: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H16: Eko / yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H17: Eko / yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- H18: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, “Sürdürülebilir turizm, Alanya turizminin gelişimini sağlayacaktır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H19: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, “Yeni turizm yatırımları, henüz turizmin gelişmediği Alanya’nın doğusundaki çevre sahillere kaydırılmalıdır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H20: Otel yöneticilerinin oteldeki göreviyle, “Otellerde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir eko-müdür olmalıdır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H21: Otel yöneticilerinin oteldeki göreviyle, “Sürdürülebilir turizm, Alanya turizminin gelişimini sağlayacaktır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H22: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H23: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H24: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H25: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H26: Otel yöneticilerinin yaşıyla, çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H27: Otel yöneticilerinin oteldeki göreviyle, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H28: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin faaliyet süresiyle, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H29: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin yıldızıyla, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H30: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin yıldızıyla, yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- H31: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin yıldızıyla, çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- H32: Otel yöneticilerinin kendi otellerinin sürdürülebilirliği faktörlerini değerlendirme düzeyleri, Alanya genelindeki diğer otellerin sürdürülebilirliği faktörlerini değerlendirme düzeylerinden yüksektir.

3.4 Araştırmanın Bulguları

3.4.1 Güvenilirlik Analizi

Çalışmada kullanılan ölçeğin faktörleri için güvenilirlik testleri yapılmış ve sonuçlar Tablo 3.1’de gösterilmiştir. Tüm ölçeğin güvenilirliği % 85 çıkarken, araştırmada ölçekte kullanılan faktörlerin ilişkileri ele alındığı için her faktör için ayrı ayrı güvenilirlik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ölçekteki faktörlerinin tamamı oldukça güvenilir çıkmıştır. Önerme sayısı arttıkça Cronbach Alfa güvenilirlik oranlarının da arttığı göz önüne alınırsa, C faktörü olan Kültürel mirasın korunması faktörünün alfa değeri, faktör sadece dört önermeden oluştuğu için diğer faktörlere göre nispeten düşük çıkmıştır.

Tablo 3.1 Kullanılan Ölçeğin Faktörlerinin Güvenilirlik Tablosu

Ölçeğin Faktörleri	n	A.O.	Alfa
A Sürdürülebilir Otel Yönetimi	91	7,97	0,651
B Yerel Topluma Sağlanan Sosyal ve Ekonomik Faydalar	91	7,91	0,770
C Kültürel Mirasın Korunması	91	8,19	0,604
D Çevre Yönetimi	91	8,05	0,713

3.4.2 Katılımcıların Demografik Profiline İlişkin Tanımlayıcı Analizler

Araştırmada kullanılan anket sonucu ortaya çıkan katılımcı verileri bu bölümde sunulmuştur. Çalışmaya katılan yöneticilerin yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 3.2’de verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 8,8 bölümü 30 yaş altında, % 31,9 bölümü 31-40 yaş altında, % 35,1 bölümü 41-50 yaş aralığında ve % 24,2 ise 51 yaş ve üstüdür. Bir başka deyişle yaklaşık % 91 bölümü 31 yaş ve üstüdür. Bu durum turizm işletmelerinde yönetici pozisyonlarında olabilmek için gerekli iş tecrübesine sahip olunabilecek yaş aralığı ile uyumluluk göstermektedir.

Tablo 3.2 Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	n	%
30 ve altı	8	8,8
31-40	29	31,9
41-50	32	35,1
51 ve üzeri	22	24,2
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 3.3'te verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 28,6 bölümü kadın, % 71,4 bölümü erkektir. Alanya turizm sektörünün yönetim pozisyonlarında erkeklerin hâkim olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.3 Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	%
Kadın	26	28,6
Erkek	65	71,4
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin medeni durumlarına göre dağılımı Tablo 3.4'te verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 61,5 bölümü bekâr, % 38,5 bölümü evlidir. Turizm sektörünün gerektirdiği esnek çalışma saatleri ve uzun mesailer itibariyle yöneticiliğin aile yaşamına etkileri olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 3.4 Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımı

Medeni Durum	n	%
Bekâr	56	61,5
Evli	35	38,5
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin eğitim durumlarına göre dağılımı Tablo 3.5'te verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 6,6 bölümü ilkokul, % 6,6 bölümü ortaokul, % 28,5 lise ve % 47,3 bölümü lisans ve lisansüstü diplomaya sahiptir. Sektör yöneticilerinde lise ve üniversite mezunlarının ağırlıkta olduğu dikkat çekmektedir. Araştırmanın yöneticiler arasında yapıldığı göz önüne alınırsa, katılımcıların % 52,7 bölümünün dört yıllık üniversite mezunu olmadığı gerçeği, turizm sektörünün insan kaynakları uygulamalarında eğitimden çok tecrübeye önem verdiği konusunda ipucu vermektedir.

Tablo 3.5 Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	n	%
İlkokul	6	6,6
Ortaokul	6	6,6
Lise	26	28,5
Önlisans	10	11,0
Lisans	37	40,7
Lisansüstü	6	6,6
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin turizm eğitimi alma durumlarına göre dağılımı Tablo 3.6'da verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 39,6 bölümü turizm eğitimi almışken, % 60,4 bölümü turizm ile ilgili bir eğitim almamıştır. Araştırmanın turizm sektörü yöneticileri üzerinde yapıldığı göz önüne alınırsa, sektör yöneticilerinin önemli bir çoğunluğunun genel olarak akademik turizm eğitimi almamış olması, hem sektörün yapısıyla ilgili, hem de konaklama işletmelerinin yönetici tercihleri ile ilgili fikir vermektedir.

Tablo 3.6 Katılımcıların Turizm Eğitimi Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Turizm Eğitimi	n	%
Evet	36	39,6
Hayır	55	60,4
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin oteldeki görevlerinin dağılımı Tablo 3.7'de verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 18,7 bölümü tesisin sahibi, % 29,7 bölümü genel müdür ve % 51,6'sı ise departman müdürüdür. Konaklama tesisi başına tek anket uygulandığı düşünülürse, çalışmaya katılımı otel yönetim hiyerarşisindeki seviye arasında ters orantı olduğu görülmektedir.

Tablo 3.7 Katılımcıların Oteldeki Görevlerine Göre Dağılımı

Oteldeki Görevi	n	%
Sahibi	17	18,7
Genel Müdür	27	29,7
Departman Müdürü	47	51,6
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin sürdürülebilir turizm bilgisine göre dağılımı Tablo 3.8’de verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin % 73,6 bölümü konuyla ilgili bilgi sahibi olduğunu söylerken, % 26,4 bölümü konuyla ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3.8 Katılımcıların Sürdürülebilir Turizm Bilgisine Göre Dağılımı

Sürdürülebilir Turizm Bilgisi	n	%
Var	67	73,6
Yok	24	26,4
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin aylık gelir düzeylerine göre dağılımı Tablo 3.9’da verilmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerin sadece % 12,1 bölümü 2000 TL ve altında kalmaktadır. % 35,2 bölümü 2001 ve 3000 TL arası gelir elde ederken, 3001 TL üstü geliri olanların oranı % 52,7 olarak tespit edilmiştir. Bu durum, Tablo 3.7 ile paralellik göstermektedir. Tablo 3.7’ye göre departman müdürleri oranı % 51,6 oranında saptanmıştır. Dolayısıyla, çalışmaya katılan yöneticilerden görevi departman müdürü olmayanların büyük bir çoğunluğunun aylık gelirinin 3000 TL veya üzeri olduğu beklenebilir.

Tablo 3.9 Katılımcıların Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılımı

Gelir Düzeyi	n	%
1001-2000 TL	11	12,1
2001-3000 TL	32	35,2
3001 TL ve üzeri	48	52,7
Toplam	91	100,0

3.4.3 Katılımcı Otelere İlişkin Tanımlayıcı Analizler

Çalışmaya katılan otellerin sahip olduğu yıldız sayısına göre dağılımı Tablo 3.10’da gösterilmiştir. Buna göre, çalışmaya katılan yöneticilerin çalıştıkları otellerin % 25,3 bölümü üç yıldız, yüzde 51,6 bölümü dört yıldız ve % 23,1 bölümü beş yıldızla sahiptir. Bu oranlar Alanya genelindeki toplam 3, 4 ve 5 yıldızlı otel sayılarının birbirlerine olan oranlarıyla paralellik göstermektedir.

Tablo 3.10 Konaklama İşletmelerinin Yıldızlarına Göre Dağılımı

Otelin Sahip Olduğu Yıldız	n	%
3 Yıldız	23	25,3
4 Yıldız	47	51,6
5 Yıldız	21	23,1
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin çalıştıkları otellerin faaliyet süresi tablo 3.11’de verilmiştir. Buna göre, çalışmaya katılan yöneticilerin çalıştıkları otellerin açılış yılı 10 yıl ve daha az olanların oranı % 24,2 iken, 11 yıldan fazla olanların oranı % 75,8’dir. Türkiye turizminin geçmişi de göz önünde bulundurulursa bu durum, Alanya ilçesinin Türkiye’de turizme yönelik gelişmiş ilk destinasyonlardan biri olduğunu kanıtlamaktadır.

Tablo 3.11 Konaklama İşletmelerinin Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı

Otelin Faaliyet Süresi	n	%
0-5 Yıl	9	9,9
6-10 Yıl	13	14,3
11-15 Yıl	27	29,7
16 Yıl ve üzeri	42	46,1
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan konaklama işletmelerin yıllık çalışma düzenlerine göre dağılımı Tablo 3.12’de gösterilmiştir. Çalışmaya katılan işletmelerin % 67’sinin sezonluk faaliyet gösterdiği, % 33’ünün ise tam yıl faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bu bulgular, Alanya turizminde söz edilen mevsimsellik sorununa işaret etmektedir.

Tablo 3.12 Konaklama İşletmelerinin Çalışma Düzenlerine Göre Dağılımı

Otelin Çalışma Düzeni	n	%
12 ay açık	30	33,0
Sezonluk	61	67,0
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan konaklama işletmelerinin bir zincire bağlılığına göre dağılımı Tablo 3.13’te gösterilmiştir. Çalışmaya katılan işletmelerin % 85,7 bölümünün bağımsız işletme ve % 14,3 bölümünün bir zincirin parçası olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.13 Konaklama İşletmelerinin Otel Zincirine Bağlılığına Göre Dağılımı

Otel Zincirine Bağlılığı	n	%
Evet	13	14,3
Hayır	78	85,7
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan konaklama işletmelerinin yatak kapasitelerine yönelik bilgiler Tablo 3.14’te gösterilmiştir. Çalışmaya katılan işletmelerin yaklaşık % 55’i 401 yatak ve üzeri

kapasiteye sahiptir. 400 yatak ve altı işletmelerin dağılımına bakıldığında, 201 yatağa kadar olanların % 25,2 ve daha az yatağa sahip işletmelerin % 19,8 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.14 Konaklama İşletmelerinin Yatak Kapasitelerine Göre Dağılımı

Otelin Yatak Kapasitesi	n	%
200 ve altı	18	19,8
201-400	23	25,2
401-600	25	27,5
601-800	18	19,8
801-1000	6	6,6
1001 ve üzeri	1	1,1
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan konaklama işletmelerin Eko/Yeşil sertifika sahipliğine göre dağılımı Tablo 3.15'te gösterilmiştir. Çalışmaya katılan işletmelerin % 14,3'ü bu tür bir sertifikaya sahipken, % 85,7'inin ise eko / yeşil sertifikası yoktur. Sürdürülebilir turizmin denetiminde önemli rolü olan sertifikaların yaygınlaşması ve uygulanması, Alanya ilçesindeki turizmin sürdürülebilirliği için önem arz etmektedir.

Tablo 3.15 Konaklama İşletmelerinin Eko/Yeşil Sertifika Sahipliğine Göre Dağılımı

Eko/Yeşil Sertifika Sahipliği	n	%
Var	13	14,3
Yok	78	85,7
Toplam	91	100,0

Çalışmaya katılan yöneticilerin demografik özellikleri ve temsil ettikleri konaklama işletmelerinin özellikleri arasında seçilerek yapılmış bazı çapraz tablolar aşağıdaki gibidir. Tablo 3.16'da katılımcıların cinsiyetleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Verilere göre kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre daha yüksek eğitim seviyesinde oldukları göze çarpmaktadır. Ancak çalışmaya katılan kadın yönetici sayısının sadece 26 olduğu unutulmamalıdır.

Tablo 3.16 Katılımcıların Cinsiyeti ve Eğitim Durumlarını Gösteren Çapraz Tablo

Cinsiyet		Eğitim Durumu					Toplam	
		İlkokul	Ortaokul	Lise	Önlisans	Lisans		Lisansüstü
Kadın	n	0	0	3	1	19	3	26
	%	0,0	0,0	11,5	3,8	73,1	11,5	100,0
Erkek	n	6	6	23	9	18	3	65
	%	9,2	9,2	35,4	13,8	27,7	4,6	100,0
Toplam	n	6	6	26	10	37	6	91
	%	6,6	6,6	28,6	11,0	40,7	6,6	100,0

Çalışmaya katılan konaklama işletmesi yöneticilerinin şirket içi pozisyonları ile eğitim düzeyleri arasındaki çapraz dağılım, Tablo 3.17’de gösterilmiştir. Genel müdürlerin ağırlıkla üniversite mezunu olduğu, otel sahiplerinin eğitimlerinin departman müdürlerine göre genel olarak daha düşük seviyede olduğu gözlemlenmektedir. Bulgularda dikkati çeken bir diğer husus da, ilköğretim mezunu katılımcıların tamamının otel sahibi olduğu, bunun karşısında lisansüstü eğitim almış yöneticilerin tamamının departman müdürü olmasıdır.

Çalışmaya katılan konaklama işletmelerinin sahip olduğu yıldız ile sahip olduğu eko/yeşil sertifika arasındaki çapraz dağılım, Tablo 3.18’de gösterilmiştir. Çalışmaya katılan 3 yıldızlı otellerin hiçbirinde eko/yeşil sertifika bulunmadığı, 4 ve 5 yıldızlı otellerin ise % 19’unda bir eko/yeşil sertifika bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.17 Katılımcıların Pozisyonları ve Eğitimleri Arasındaki Çapraz Tablo

Pozisyon		Eğitim Durumu					Toplam	
		İlkokul	Ortaokul	Lise	Önlisans	Lisans		Lisansüstü
Sahibi	n	6	6	2	0	3	0	17
	%	35,3	35,3	11,8	0,0	17,6	0,0	100,0
Genel Müdür	n	0	0	8	4	15	0	27
	%	0,0	0,0	29,6	14,8	55,6	0,0	100,0
Departman Müdürü	n	0	0	16	6	19	6	47
	%	0,0	0,0	34,0	12,8	40,4	12,8	100,0
Toplam	n	6	6	26	10	37	6	91
	%	6,6	6,6	28,6	11,0	40,7	6,6	100,0

Tablo 3.18 Konaklama İşletmelerinin Yıldızları ve Eko/Yeşil Sertifika Sahipliğini Gösteren Çapraz Tablo

Yıldız		Eko / Yeşil Sertifika		Toplam
		Var	Yok	
3 Yıldız	n	0	23	23
	%	0,0	100,0	100,0
4 Yıldız	n	9	38	47
	%	19,1	80,9	100,0
5 Yıldız	n	4	17	21
	%	19,0	81,0	100,0
Toplam	n	13	78	91
	%	14,3	85,7	100,0

Çalışmaya katılan konaklama işletmeleri yöneticilerinin eğitim durumları ve sürdürülebilir turizm hakkındaki bilgilerini karşılaştıran çapraz dağılım, Tablo 3.19’da gösterilmiştir. Katılımcıların eğitim durumları ile sürdürülebilir turizm bilgileri arasında ters orantı olduğu görülmektedir. Burada önemli olan nokta, sürdürülebilir turizmi bildiğini söyleyen yöneticilerin kavramı ne kadar bildiğiyle alakalıdır. İlköğrenim mezunu yöneticilerin % 92’sinin konuya vakıf olduğunu iddia etmesi düşündürücü olsa da, çalışmanın bir sonraki aşamasında sorulan genel önermelerle ilgili bazı hipotezlerde bu bilginin gerçekliği incelenmiştir.

Tablo 3.19 Katılımcıların Eğitim Durumları ve Sürdürülebilir Turizm Bilgilerini Gösteren Çapraz Tablo

Eğitim		Sürdürülebilir Turizm Bilgisi		Toplam
		Var	Yok	
İlkokul	n	5	1	6
	%	83,3%	16,7%	100,0%
Ortaokul	n	6	0	6
	%	100,0%	0,0%	100,0%
Lise	n	17	9	26
	%	65,4%	34,6%	100,0%
Önlisans	n	7	3	10
	%	70,0%	30,0%	100,0%
Lisans	n	29	8	37
	%	78,4%	21,6%	100,0%
Lisansüstü	n	3	3	6
	%	50,0%	50,0%	100,0%
Toplam	n	67	24	91
	%	73,6%	26,4%	100,0%

Çalışmaya katılan yöneticilerin temsil ettiği otellerin herhangi bir zincire bağlı olup olmamasıyla eko/yeşil sertifika sahibi olması arasındaki çapraz dağılım, Tablo 3.20’de gösterilmiştir. Zincir otellerde eko/yeşil sertifika sahibi olma oranı % 38 iken, bağımsız otellerde bu oran % 10 civarındadır. Rakamları yorumlarken çalışmaya katılan otellerin sadece 13 tanesinin zincire bağlı olduğunu unutmamak gerekir.

Tablo 3.20 Konaklama İşletmelerinin Zincire Üyeliğini ve Eko/Yeşil Sertifika Sahipliğini Gösteren Çapraz Tablo

Zincire Üye		Eko / Yeşil Sertifika		Toplam
		Var	Yok	
Evet	n	5	8	13
	%	38,5%	61,5%	100,0%
Hayır	n	8	70	78
	%	10,3%	89,7%	100,0%
Toplam	n	13	78	91
	%	14,3%	85,7%	100,0%

Çalışmaya katılan otel yöneticilerinin demografik görünümünün ve otellerin özelliklerinin incelenmesinin ardından, ankette kullanılan genel önermelerin ve hazır ölçeğin sonuçları sunulacaktır.

3.4.4 Yöneticilerin Genel Önermelere Katılım Düzeyi

Araştırmaya katılan otel yöneticilerinin, literatürden derlenen genel önermelere katılım düzeyleri Tablo 3.21’de verilmiştir. Katılımcıların çoğu, sürdürülebilir turizmin Alanya turizminin gelişimini sağlayacağını ve otelleri için geleceğe dönük bir pazarlama aracı olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların, turistlerin otel dışı harcama yapmasını desteklemeleri, yerel halka sağlayacağı ekonomik fayda açısından sürdürülebilir turizm prensipleriyle paralellik göstermiştir.

Otel yöneticileri otellerinde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir eko-müdürün istihdamına sıcak bakmazken, yeni otel yatırımlarının nispeten bakir doğaya sahip Alanya’nın doğusundaki sahillere kaydırılmasını düşünmektedir. Bu iki önermeye bakarak otel yöneticilerinin sürdürülebilir turizm konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları anlaşılabilir. 70 km. sahile sahip Alanya’nın sahillerinin 50 km.si otellerle doluyken ve doluluk oranları düşükken, kalan 20 km.lik sahile de yeni yatırımlar yapılmasına katılımları düşündürücüdür.

Tablo 3.21 Yöneticilerin Genel Önermelere Katılım Düzeyleri Tablosu

	Genel Önermeler	n	A.O.	S.S.
1	Sürdürülebilir turizm, Alanya turizminin gelişimini sağlayacaktır.	91	4,51	0,621
2	Turistlerin otel dışı harcama yapmaması otelimizin çıkarınadır.	91	2,25	1,091
3	Yerel halk, genel olarak turizmde çalışmayı tercih etmemektedir.	91	3,42	1,317
4	Otellerde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir “Eko-Müdür” olmalıdır.	91	2,11	1,080
5	Turizm, Alanya kültürünü genel olarak olumsuz etkilemiştir.	91	3,65	1,286
6	Sürdürülebilir turizm, bizce geleceğe dönük bir pazarlama aracıdır.	91	4,27	1,065
7	Alanya’da yeni oteller yapılmasına karşıyız.	91	3,68	1,625
8	Yeni turizm yatırımları, henüz turizmin gelişmediği Alanya’nın doğusundaki çevre sahillere kaymalıdır.	91	3,92	1,258

3.4.5 Yöneticilerin Ölçek Önermelerini Değerlendirme Düzeyleri

Çalışmaya katılan otel yöneticilerinin, yöneticisi oldukları otellerin sürdürülebilir turizm uygulamaları ile ilgili önermelere 10 üzerinden verdikleri değerlendirme puanları bu bölümde sunulmuştur. Sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünün sonuçları Tablo 3.22’de, yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünün sonuçları Tablo 3.23’te, kültürel mirasın korunması (C) faktörünün sonuçları Tablo 3.24’te ve çevre yönetimi (D) faktörünün sonuçları Tablo 3.25’te sunulmuştur. Otel yöneticileri, yöneticisi oldukları otellerin sürdürülebilir turizm uygulamalarını genel olarak bütün faktörlerde 10 üzerinden 8 düzeyinde benimsediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.22 Yöneticilerin Sürdürülebilir Otel Yönetimi (A) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri

A	Sürdürülebilir Otel Yönetimi Önermeleri	n	A.O.	S.S.
1	Çevre, toplum, ekonomi, kalite, sağlık, güvenlik gibi konularda uzun vadeli sürdürülebilir yönetim sistemleri yazılı olarak mevcuttur ve uygulanır.	91	7,43	1,733
2	Sağlık, güvenlik, iş hukuku, çevre gibi konulardaki uygulanabilir bütün yerel ve uluslararası tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak faaliyet göstermektedir.	91	8,24	1,676
3	Personelimiz, çevresel, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, güvenlik ve sağlık gibi konulardaki sorumluluklarına dair düzenli eğitim almaktadır.	91	7,05	1,747
4	Müşteri memnuniyeti, sürdürülebilirlik açısı da dikkate alınarak ölçülür ve gerekli düzeltici adımlar atılır.	91	7,30	1,683
5	Otelimiz reklamlarında ve promosyon materyallerinde, sürdürülebilirlikle ilgili bilgiler dahil, gerçeğe uygun olarak yansıtılır, olduğundan daha iyi gösterilmez.	91	9,04	0,881
6	Otelimizin binalarının ve altyapısının tasarım, planlama, yenileme, yıkım ve onarım işleri yasalara ve imar kurallarına uygun olarak yürütülür.	91	8,08	1,688
7	Otelimizin bütün operasyonları, planı, tasarımı ve çevresel etki değerlendirmesi, doğal ve kültürel çevre mirası dikkate alınarak uygulanır.	91	8,24	1,676
8	Otelimiz tüm operasyonlarında yerel olarak kabul görmüş sürdürülebilir prensipler ve yerel malzemeler kullanılır.	91	7,43	1,733
9	Otelimiz özel ihtiyaçları olan ya da engelli vatandaşların konaklamasına uygundur.	91	8,31	1,749
10	Otelimizin inşası, tapu işlemleri, su, plaj ve arsa izinleri alımları yasaldir ve başta çevre halka danışılarak, halka açık alanları çığnemeneden ve yöresel normlara uygun olarak yapılmıştır.	91	8,08	1,688
11	Otelimiz misafirlerine çevredeki doğal güzellikler, yerel kültür, kültürel miraslar ve tarihi eserler hakkında bilgi sağlar ve yerel kültüre nasıl saygılı davranılacağı konusunda misafirlerini bilgilendirir.	91	8,47	1,250
Genel Ortalama		91	7,97	

Tablo 3.23 Yöneticilerin Yerel Topluma Sağlanan Sosyal ve Ekonomik Faydalar (B) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri

B	Yerel Topluma Sağlanan Sosyal ve Ekonomik Faydalar Önergeleri	n	A.O.	S.S.
12	Otelimiz yerel altyapı çalışmalarına, eğitim, sağlık, hijyen gibi konularda sosyal toplumu geliştiren girişimlere aktif olarak katılır ve destek olur.	91	6,99	2,292
13	Yönetici pozisyonları dahil olmak üzere işe alımlarda yerel halka eşit fırsat verilir ve çalışanlara eşit olarak eğitim ve yükselme olanakları sunulur.	91	8,23	2,256
14	Otelimizde adil ticaret prensipleri dahilinde öncelikle yerel hizmetler ve yerel ürünler alınır, misafirlere sunulur.	91	7,93	1,948
15	Yerel küçük girişimcilerin ve esnafın, bölgenin doğası, tarihi ve kültürüyle ilgili sürdürülebilir ürünler geliştirip satması desteklenir ve buna imkân sağlanır.	91	7,93	1,800
16	Turistlerin yerel toplum içinde yapabilecekleri aktivitelerde uygun olan davranış ve adap kuralları yazılı olarak mevcuttur ve hazırlanırken yerel halka danışılmıştır.	91	7,74	1,685
17	Otelimizin özellikle çocuklara, kadınlara ve azınlıklara olmak üzere ticari, cinsel ya da her türlü istismar ve tacize karşı yazılı kuralları vardır.	91	7,48	1,689
18	Otelimizde kadınlara ve yerel azınlıklara herkesle eşit iş imkânları sunulur ve çocuk işçi çalıştırılmaz.	91	8,07	1,672
19	Ulusal ve uluslararası iş kanunlarına uyulmaktadır ve asgari ücretin altında maaş verilmemektedir.	91	8,11	1,997
20	Otelimizin faaliyetleri, çevre halkın su, yemek, enerji, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılamalarına hiçbir engel teşkil etmemektedir.	91	8,02	1,820
21	Otelimizin faaliyetleri, çevre insanların balıkçılık, tarım gibi geçim yollarına ulaşmalarına, doğal kaynakları kullanmalarına, yaşamalarına engel teşkil etmemektedir.	91	8,68	1,467
Genel Ortalama		91	7,91	

Tablo 3.24 Yöneticilerin Kültürel Mirasın Korunması (C) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri

C	Kültürel Mirasla ilgili Önergeler	n	A.O.	S.S.
22	Otelimiz, kültürel veya tarihi olarak hassas yerlere ziyaretlerle ilgili turistlerin negatif etkilerini azaltıcı, eğlencelerini artırıcı tedbirler belirlemiş ve uygulamaktadır.	91	8,37	1,297
23	Yasaların izin verdikleri haricinde, otelimizde tarihi ve arkeolojik eserlerin satışı, ticareti veya sergilenmesi yasaktır.	91	8,16	1,470
24	Otelimiz bölgesindeki tarihi, arkeolojik, kültürel veya dini alanların ve yapıların korunmasına destek vermektedir ve yerel halkın bu yerlere ulaşmasını engelleyen hiçbir uygulamada bulunmamaktadır.	91	7,92	1,551
25	Otelimiz operasyonlarında, tasarımında, dekorasyonda, mutfağında ve mağazalarında yerel sanatın, motiflerin, kültürün ve mimarinin unsurlarına, halkın fikri mülkiyet haklarına saygı duyarak yer vermektedir.	91	8,33	1,334
Genel Ortalama		91	8,19	

Tablo 3.25 Yöneticilerin Çevre Yönetimi (D) Faktörünü Değerlendirme Düzeyleri

D	Çevre Yönetimi Önergeleri	n	A.O.	S.S.
26	İnşaat malzemesi, üretim malları, yiyecek, içecek ve sarf malzemeleri gibi satın alımlarımızda, yerel ve ekolojik olarak sürdürülebilir ürünlere öncelik veririz.	91	8,02	1,820
27	Tek kullanımlık ve tüketilebilir malların satın alımları ve kullanımları kayıt altında ölçülmektedir ve tüketimi azaltıcı tedbirler her zaman uygulanmaktadır.	91	8,07	1,672
28	Enerji tüketimi devamlı gözlem altındadır ve tüketimi azaltıcı ve yenilenebilir enerji kullanımına dönük tedbirler uygulanmaktadır.	91	8,74	0,987
29	Su tüketimi devamlı gözlem altındadır ve tüketimi azaltıcı tedbirler uygulanmaktadır. Su kaynaklarımız da sürdürülebilirdir ve çevresel su akışlarını etkilememektedir.	91	7,74	1,685
30	Otelimizin her alanındaki sera gazı salınımları ölçülmektedir ve azaltıcı prosedürler uygulanmaktadır.	91	8,07	1,227
31	Otelimiz, müşterilerin, çalışanların ve tedarikçilerin sera gazı salınımını azaltıcı ulaşım yöntemlerini kullanmalarını teşvik eder.	91	8,23	2,256
32	Otelimizin atık su yönetimi mevcuttur. Atık sular arıtılarak yeniden kullanılır ya da çevreye ve yerel halka zarar vermeden güvenli olarak boşaltılmaktadır.	91	7,93	1,948
33	Katı atık yönetimi kapsamında atık miktarları ölçülmektedir. Yeniden kullanım ve geri dönüşüm sağlanmaktadır. Kalan atıklar da çevreye zarar vermeden devredilir.	91	7,93	1,800
34	Böcek ilacı, boya, havuz kimyasalları, temizlik malzemeleri gibi kimyasallar dikkatlice depolanmaktadır ve kullanımları en aza indirgenmiştir. Zararsız ürünler ve işlemler tercih edilmektedir.	91	7,74	1,685
35	Otelimizin gürültü, ışık, erozyon, balotaj, ozona zararlı bileşenler ve zehirli madde kirliliklerini azaltıcı uygulamaları mevcuttur ve uygulanmaktadır.	91	7,48	1,689
36	Otelimizde yabancı hayvanların avlanması, tüketimi, sergilenmesi veya ticareti yasaların gerektirdiği ölçülerde yasaktır.	91	9,31	0,770
37	Otelimiz peyzaj ve yenileme faaliyetlerinde yerel bitki türlerini tercih etmektedir ve yabancı istilacı bitkileri getirmemektedir.	91	8,02	1,820
38	Otelimiz çevresindeki biyo-çeşitliliğin ve doğal bitki örtüsünün korunmasını desteklemektedir ve bu yönde uygulamalarda bulunmaktadır.	91	7,49	2,073
Genel Ortalama		91	8,05	

3.4.6 Faktörler Arası İlişkilerle İlgili Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, kullanılan ölçekte yer alan 4 faktör arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Tablo 3.26'da sunulan faktörler arası ilişkilere göre, A faktörü olan sürdürülebilir turizm yönetimi ile diğer faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Diğer faktörler B (yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik fayda), C (kültürel mirasın korunması) ve D (çevre yönetimi) arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde kendi içlerinde pozitif yönde korelasyon tespit edilmiştir. Özellikle B ve D faktörleri arasında yüksek düzeyde (0,939) korelasyon bulunmaktadır. Otel yöneticilerinin çalıştıkları otellerin sürdürülebilir turizm prensiplerini değerlendirmelerinde, yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik fayda arttıkça çevre yönetimi değerlendirmesinin de yükseldiği ortaya çıkmıştır. Kültürel mirasın

korunması faktörü de çevre ve yerel toplumla ilgili faktörlerle pozitif korelasyon göstermiştir. Tablodaki harflerle kodlanan faktörlerin açılımı şu şekildedir:

- A: Sürdürülebilir otel yönetimi,
- B: Yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar,
- C: Kültürel mirasın korunması ve
- D: Çevre yönetimi.

Tablo 3.26 Faktörler Arası İlişki Tablosu

	n	A.O.	S.S.	A	B	C	D
A	91	7,97	0,76	1			
B	91	7,91	1,07	0,067	1		
C	91	8,19	0,95	-0,088	0,571**	1	
D	91	8,05	0,80	-0,059	0,939**	0,594**	1

** p < 0,01

3.4.7 Hipotez Testleri ile İlgili Bulgular

- H1: Sürdürülebilir turizm bilgisi var olan katılımcıların, “Turistlerin otel dışı harcama yapmaması otelimizin çıkarınadır” önermesine katılımı, sürdürülebilir turizm bilgisi olmayanlara göre daha düşüktür.
- Sonuç: H1 = RET

Tablo 3.27’de H1 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=0,290$; $p:0,772>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H1 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.27 Hipotez 1

Sürdürülebilir Turizm Bilgisi	A.O.	S.S.	t	p
Var	2,27	1,201	,290	0,772
Yok	2,21	0,721		

- H2: Sürdürülebilir turizm bilgisi var olan katılımcıların, “Alanya’da yeni oteller yapılmasına karşıyız” önermesine katılımı, sürdürülebilir turizm bilgisi olmayanlara göre daha yüksektir.
- Sonuç: H2 = RET

Tablo 3.28’de H2 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-1,142$; $p:0,258>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H2 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.28 Hipotez 2

Sürdürülebilir Turizm Bilgisi	A.O.	S.S.	t	p
Var	3,58	1,742	-1,142	0,258
Yok	3,96	1,233		

- H3: Sürdürülebilir turizm bilgisi var olan katılımcıların, “Yeni turizm yatırımları henüz turizmin gelişmediği Alanya’nın doğusundaki çevre sahillere kaymalıdır” önermesine katılımı, sürdürülebilir turizm bilgisi olmayanlara göre daha düşüktür.
- Sonuç: H3 = RET

Tablo 3.29’da H3 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=0,974$; $p:0,333>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H3 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.29 Hipotez 3

Sürdürülebilir Turizm Bilgisi	A.O.	S.S.	t	p
Var	4,00	1,193	,974	0,333
Yok	3,71	1,429		

- H4: Eko/yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, “Otellerde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir eko-müdür olmalıdır” önermesine katılımı, eko/yeşil sertifikası olmayan otellerin yöneticilerine göre daha yüksektir.
- Sonuç: H4 = RET

Tablo 3.30’da H4 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=0,131$; $p:0,897>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H4 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.30 Hipotez 4

Eko/Yeşil Sertifika	A.O.	S.S.	t	p
Var	2,15	1,345	,131	0,897
Yok	2,10	1,039		

- H5: Eko/yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, “Sürdürülebilir turizm, bizce geleceğe dönük bir pazarlama aracıdır” önermesine katılımı, eko/yeşil sertifikası olmayan otellerin yöneticilerine göre daha yüksektir.
- Sonuç: H5 = RET

Tablo 3.31’de H5 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-1,290$; $p:0,200>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H5 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.31 Hipotez 5

Eko/Yeşil Sertifika	A.O.	S.S.	t	p
Var	3,92	1,188	-1,290	0,200
Yok	4,33	1,040		

- H6: Kadın otel yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H6 = RET

Tablo 3.32’de H6 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-0,794$; $p:0,433>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H6 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.32 Hipotez 6

Cinsiyet	A.O.	S.S.	t	p
Kadın	7,75	1,35	-0,794	0,433
Erkek	7,98	0,93		

- H7: Kadın otel yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H7 = RET

Tablo 3.33’te H7 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=0,751$; $p:0,455>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H7 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.33 Hipotez 7

Cinsiyet	A.O.	S.S.	t	p
Kadın	8,31	0,91	0,751	0,455
Erkek	8,15	0,97		

- H8: Turizm eğitimi almış otel yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.

- Sonuç: H8 = RET

Tablo 3.34'te H8 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-0,029$; $p:0,977>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H8 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.34 Hipotez 8

Turizm Eğitimi	A.O.	S.S.	t	p
Evet	7,96	0,62	-0,029	0,977
Hayır	7,97	0,84		

- H9: Sürdürülebilir turizm bilgisi olduğunu söyleyen yöneticilerin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H9 = RET

Tablo 3.35'te H9 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-1,100$; $p:0,275>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H9 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.35 Hipotez 9

Sürdürülebilir Turizm Bilgisi	A.O.	S.S.	t	p
Var	7,84	1,14	-1,100	0,275
Yok	8,12	0,83		

- H10: Sürdürülebilir turizm bilgisi olduğunu söyleyen yöneticilerin, çalıştıkları otellerin kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H10 = RET

Tablo 3.36'da H10 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=1,500$; $p:0,137>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H10 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.36 Hipotez 10

Sürdürülebilir Turizm Belgesi	A.O.	S.S.	t	p
Var	8,28	0,94	1,500	0,137
Yok	7,94	0,95		

- H11: 12 ay faaliyet gösteren otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H11 = RET

Tablo 3.37’de H11 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-0,953$; $p:0,346>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H11 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.37 Hipotez 11

Yıllık Açıklık Düzeni	A.O.	S.S.	t	p
12 Ay	7,74	1,32	-0,953	0,346
Sezonluk	8,00	0,92		

- H12: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H12 = KABUL

Tablo 3.38’de H12 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=3,330$; $p:0,001<0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ve H12 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 3.38 Hipotez 12

Zincir	A.O.	S.S.	t	p
Evet	8,58	0,48	3,330	0,001
Hayır	7,86	0,75		

- H13: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H13 = RET

Tablo 3.39’da H13 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=0,155$; $p:0,877>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H13 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.39 Hipotez 13

Zincir	A.O.	S.S.	t	p
Evet	7,96	1,41	0,155	0,877
Hayır	7,91	1,01		

- H14: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi daha düşüktür.
- Sonuç: H14 = RET

Tablo 3.40’ta H14 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-0,761$; $p:0,452>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H14 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.40 Hipotez 14

Zincir	A.O.	S.S.	t	p
Evet	8,07	0,52	-0,761	0,452
Hayır	8,21	1,01		

- H15: Zincir otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.

- Sonuç: H15 = RET

Tablo 3.41’de H15 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-0,171$; $p:0,865>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H15 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.41 Hipotez 15

Zincir	A.O.	S.S.	t	p
Evet	8,02	1,03	-0,171	0,865
Hayır	8,06	0,76		

- H16: Eko / yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H16 = KABUL

Tablo 3.42’de H16 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=2,396$; $p:0,019<0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır ve H16 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 3.42 Hipotez 16

Eko	A.O.	S.S.	t	p
Var	8,42	0,52	2,396	0,019
Yok	7,89	0,77		

- H17: Eko / yeşil sertifika sahibi otellerin yöneticilerinin, çalıştıkları otellerin çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi daha yüksektir.
- Sonuç: H17 = RET

Tablo 3.43’te H17 hipotezinin test sonuçları görülmektedir. Yapılan t testi analizi bulgularına göre ($t=-0,599$; $p:0,551>0,05$) anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ve H17 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 3.43 Hipotez 17

Eko	A.O.	S.S.	t	p
Var	7,93	0,75	-0,599	0,551
Yok	8,07	0,81		

- H18: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, “Sürdürülebilir turizm, Alanya turizminin gelişimini sağlayacaktır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: KABUL (ANOVA analizi, Tablo 3.44, $p<0,05$)

Yapılan ANOVA analizine göre ilkokul ile ortaokul hariç tüm eğitim düzeyleri arasında, ortaokulla lise ve üstü eğitim arasında, lise ile diğer tüm eğitim düzeyleri arasında ilgili önerme konusunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 3.44 Hipotez 18

Eğitim Düzeyi	A.O.	S.S.	F	p
İlkokul	3,50	0,548	27,471	0,000
Ortaokul	3,50	0,548		
Lise	4,23	0,430		
Önlisans	4,70	0,483		
Lisans	4,89	0,315		
Lisansüstü	5,00	0,000		

- H19: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, “Yeni turizm yatırımları, henüz turizmin gelişmediği Alanya’nın doğusundaki çevre sahillere kaydırılmalıdır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: KABUL (ANOVA analizi, Tablo 3.44, $p<0,05$).

Yapılan ANOVA analizine göre lisansüstü eğitim ile ilkokul, ortaokul, lise ve lisans eğitim düzeyleri arasında ilgili önerme konusunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 3.45 Hipotez 19

Eğitim Düzeyi	A.O.	S.S.	F	p
İlkokul	4,00	0,000		
Ortaokul	4,00	1,095		
Lise	4,08	1,197	3,892	0,003
Önlisans	3,60	0,516		
Lisans	4,19	1,351		
Lisansüstü	2,00	1,095		

- H20: Otel yöneticilerinin oteldeki göreviyle, “Otellerde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir eko-müdür olmalıdır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.46, $p>0,05$)

Tablo 3.46 Hipotez 20

Oteldeki Görevi	A.O.	S.S.	F	p
Sahibi	2,41	0,712		
Genel Müdür	1,74	0,984	2,540	0,085
Departman Müdürü	2,21	1,197		

- H21: Otel yöneticilerinin oteldeki göreviyle, “Sürdürülebilir turizm, Alanya turizminin gelişimini sağlayacaktır” önermesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: KABUL (ANOVA analizi, Tablo 3.47, $p<0,05$)

Yapılan ANOVA analizine göre otelin sahibi ile genel müdür ve departman müdürü arasında ilgili önerme konusunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 3.47 Hipotez 21

Oteldeki Görevi	A.O.	S.S.	F	p
Sahibi	3,82	0,728		
Genel Müdür	4,74	0,447	17,743	0,000
Departman Müdürü	4,62	0,491		

- H22: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.48, $p>0,05$)

Tablo 3.48 Hipotez 22

Eğitim Düzeyi	A.O.	S.S.	F	p
İlkokul	8,39	0,41		
Ortaokul	8,13	0,21		
Lise	7,66	0,98	2,012	0,085
Önlisans	8,00	0,26		
Lisans	7,98	0,69		
Lisansüstü	8,53	0,81		

- H23: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.49, $p>0,05$)

Tablo 3.49 Hipotez 23

Eğitim Düzeyi	A.O.	S.S.	F	p
İlkokul	7,70	0,76		
Ortaokul	8,15	0,05		
Lise	8,17	0,81	1,203	0,315
Önlisans	7,69	1,03		
Lisans	7,93	1,20		
Lisansüstü	7,10	1,75		

- H24: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, kültürel mirasın korunması (C) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.50, $p>0,05$)

Tablo 3.50 Hipotez 24

Eğitim Düzeyi	A.O.	S.S.	F	p
İlkokul	8,08	1,39		
Ortaokul	8,29	0,62		
Lise	8,25	1,08	0,112	0,989
Önlisans	8,05	0,93		
Lisans	8,21	0,89		
Lisansüstü	8,08	0,90		

- H25: Otel yöneticilerinin eğitim düzeyiyle, çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.51, $p>0,05$)

Tablo 3.51 Hipotez 25

Eğitim Düzeyi	A.O.	S.S.	F	p
İlkokul	7,96	0,80		
Ortaokul	8,23	0,25		
Lise	8,27	0,63		
Önlisans	7,94	0,94	1,840	0,114
Lisans	8,06	0,86		
Lisansüstü	7,23	0,92		

- H26: Otel yöneticilerinin yaşıyla, çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: KABUL (ANOVA analizi, Tablo 3.47, $p < 0,05$)

Yapılan ANOVA analizine göre 30 yaş ve altı otel yöneticileri ile diğer yaş grupları arasında ilgili önerme konusunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 3.52 Hipotez 26

Yaş Aralığı	A.O.	S.S.	F	p
30 ve altı	6,99	0,90		
31-40	7,92	0,92		
41-50	8,24	0,52	8,191	0,000
51 ve üzeri	8,36	0,58		

- H27: Otel yöneticilerinin oteldeki göreviyle, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.53, $p > 0,05$)

Tablo 3.53 Hipotez 27

Oteldeki Görevi	A.O.	S.S.	F	p
Sahibi	7,95	0,79		
Genel Müdür	7,83	0,72	0,731	0,484
Departman Müdürü	8,05	0,77		

- H28: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin faaliyet süresiyle, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.54, $p>0,05$)

Tablo 3.54 Hipotez 28

Faaliyet Süresi	A.O.	S.S.	F	p
0-5 Yıl	8,20	0,34		
6-10 Yıl	7,90	1,15		
11-15 Yıl	7,88	0,51	0,422	0,738
16 ve üzeri	7,99	0,81		

- H29: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin yıldızıyla, sürdürülebilir otel yönetimi (A) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: KABUL (ANOVA analizi, Tablo 3.55, $p<0,05$)

Yapılan ANOVA analizine göre 3 yıldızlı otellerin yöneticilerinin ve 5 yıldızlı otellerin yöneticilerinin arasında ilgili önerme konusunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 3.55 Hipotez 29

Yıldız	A.O.	S.S.	F	p
3 Yıldız	7,74	0,83		
4 Yıldız	7,91	0,75	3,932	0,023
5 Yıldız	8,34	0,55		

- H30: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin yıldızıyla, yerel topluma sağlanan sosyo-ekonomik faydalar (B) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.56, $p>0,05$)

Tablo 3.56 Hipotez 30

Yıldız	A.O.	S.S.	F	p
3 Yıldız	7,80	1,24		
4 Yıldız	7,99	0,96	0,248	0,781
5 Yıldız	7,88	1,14		

- H31: Otel yöneticilerinin çalıştıkları otelin yıldızıyla, çevre yönetimi (D) faktörünü değerlendirme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Sonuç: RET (ANOVA analizi, Tablo 3.57, $p>0,05$)

Tablo 3.57 Hipotez 31

Yıldız	A.O.	S.S.	F	p
3 Yıldız	7,96	0,87		
4 Yıldız	8,12	0,75	0,347	0,708
5 Yıldız	8,01	0,85		

- H32: Otel yöneticilerinin kendi otellerinin sürdürülebilirliği faktörlerini değerlendirme düzeyleri, Alanya genelindeki diğer otellerin sürdürülebilirliği faktörlerini değerlendirme düzeylerinden yüksektir.
- Sonuç: Kabul, tüm faktörler için (Tablo 3.58; Tablo 3.59; Tablo 3.60; Tablo 3.61).

Alanya'da çalışmaya katılan otel yöneticilerinin, sürdürülebilir turizm prensiplerinin faktörlerine göre otellerini değerlendirmelerinin yanı sıra, Alanya genelindeki tüm otelleri aynı ölçek önermeleri konusunda değerlendirmeleri talep edilmiştir. Aşağıdaki tablolarda

(Tablo 3.58) Otel A.O. sütununda kendi otellerine verdikleri puanların ortalamaları, Alanya A. O. sütununda ise Alanya genelindeki diğer otellere verdikleri puanlar listelenmiştir. Sonuçlara göre otel yöneticilerinin tüm faktörlerde Alanya'daki diğer rakip otelleri kendi otellerine göre sürdürülebilir turizm faktörleri konusunda daha düşük değerlendirdiği ortaya çıkmıştır. Bu noktada otel yöneticilerinin öznel görüşlerine objektivite katabilmek açısından Alanya geneli için verdikleri puanlar da önemlidir. Bu değerlendirmede özellikle A (sürdürülebilir otel yönetimi) ve D (çevre yönetimi) faktörlerinde Alanya otellerini kendi otellerine nispeten daha düşük değerlendirdikleri görülmektedir.

Tablo 3.58 Hipotez 32 A

A	Sürdürülebilir Otel Yönetimi Önergeleri	Otel A.O.	Alanya A.O.	Fark
1	Çevre, toplum, ekonomi, kalite, sağlık, güvenlik gibi konularda uzun vadeli sürdürülebilir yönetim sistemleri yazılı olarak mevcuttur ve uygulanır.	7,43	5,07	2,36
2	Sağlık, güvenlik, iş hukuku, çevre gibi konulardaki uygulanabilir bütün yerel ve uluslararası tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak faaliyet göstermektedir.	8,24	6,48	1,76
3	Personelimiz, çevresel, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, güvenlik ve sağlık gibi konulardaki sorumluluklarına dair düzenli eğitim almaktadır.	7,05	5,63	1,42
4	Müşteri memnuniyeti, sürdürülebilirlik açısı da dikkate alınarak ölçülür ve gerekli düzeltici adımlar atılır.	7,30	5,87	1,43
5	Otelimiz reklamlarında ve promosyon materyallerinde, sürdürülebilirlikle ilgili bilgiler dahil, gerçeğe uygun olarak yansıtılır, olduğundan daha iyi gösterilmez.	9,04	5,77	3,27
6	Otelimizin binalarının ve altyapısının tasarım, planlama, yenileme, yıkım ve onarım işleri yasalara ve imar kurallarına uygun olarak yürütülür.	8,08	6,52	1,56
7	Otelimizin bütün operasyonları, planı, tasarımı ve çevresel etki değerlendirmesi, doğal ve kültürel çevre mirası dikkate alınarak uygulanır.	8,24	8,33	-0,09
8	Otelimiz tüm operasyonlarında yerel olarak kabul görmüş sürdürülebilir prensipler ve yerel malzemeler kullanılır.	7,43	5,14	2,29
9	Otelimiz özel ihtiyaçları olan ya da engelli vatandaşların konaklamasına uygundur.	8,31	7,05	1,26
10	Otelimizin inşası, tapu işlemleri, su, plaj ve arsa izinleri alımları yasaldir ve başta çevre halka danışılarak, halka açık alanları çığnmeden ve yöresel normlara uygun olarak yapılmıştır.	8,08	6,24	1,84
11	Otelimiz misafirlerine çevredeki doğal güzellikler, yerel kültür, kültürel miraslar ve tarihi eserler hakkında bilgi sağlar ve yerel kültüre nasıl saygılı davranılacağı konusunda misafirlerini bilgilendirir.	8,47	6,67	1,80
Genel Ortalama		7,97	6,25	1,72

Tablo 3.59 Hipotez 32 B

B	Yerel Topluma Sağlanan Sosyal ve Ekonomik Faydalar Önergeleri	Otel A.O.	Alanya A.O.	Fark
12	Otelimiz yerel altyapı çalışmalarına, eğitim, sağlık, hijyen gibi konularda sosyal toplumu geliştiren girişimlere aktif olarak katılır ve destek olur.	6,99	5,84	1,15
13	Yönetici pozisyonları dahil olmak üzere işe alımlarda yerel halka eşit fırsat verilir ve çalışanlara eşit olarak eğitim ve yükselme olanakları sunulur.	8,23	7,68	0,55
14	Otelimizde adil ticaret prensipleri dahilinde öncelikle yerel hizmetler ve yerel ürünler alınır, misafirlere sunulur.	7,93	7,65	0,28
15	Yerel küçük girişimcilerin ve esnafın, bölgenin doğası, tarihi ve kültürüyle ilgili sürdürülebilir ürünler geliştirip satması desteklenir ve buna imkân sağlanır.	7,93	6,45	1,48
16	Turistlerin yerel toplum içinde yapabilecekleri aktivitelerde uygun olan davranış ve adap kuralları yazılı olarak mevcuttur ve hazırlanırken yerel halka danışılmıştır.	7,74	6,33	1,41
17	Otelimizin özellikle çocuklara, kadınlara ve azınlıklara olmak üzere ticari, cinsel ya da her türlü istismar ve tacize karşı yazılı kuralları vardır.	7,48	7,05	0,43
18	Otelimizde kadınlara ve yerel azınlıklara herkesle eşit iş imkânları sunulur ve çocuk işçi çalıştırılmaz.	8,07	7,20	0,87
19	Ulusal ve uluslararası iş kanunlarına uyulmaktadır ve asgari ücretin altında maaş verilmemektedir.	8,11	6,80	1,31
20	Otelimizin faaliyetleri, çevre halkın su, yemek, enerji, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılamalarına hiçbir engel teşkil etmemektedir.	8,02	7,88	0,14
21	Otelimizin faaliyetleri, çevre insanların balıkçılık, tarım gibi geçim yollarına ulaşmalarına, doğal kaynakları kullanmalarına, yaşamalarına engel teşkil etmemektedir.	8,68	8,48	0,20
Genel Ortalama		7,91	7,13	0,78

Tablo 3.60 Hipotez 32 C

C	Kültürel Mirasla ilgili Önergeler	Otel A.O.	Alanya A.O.	Fark
22	Otelimiz, kültürel veya tarihi olarak hassas yerlere ziyaretlerle ilgili turistlerin negatif etkilerini azaltıcı, eğlencelerini arttırıcı tedbirler belirlemiş ve uygulamaktadır.	8,37	6,76	1,61
23	Yasaların izin verdikleri haricinde, otelimizde tarihi ve arkeolojik eserlerin satışı, ticareti veya sergilenmesi yasaktır.	8,16	8,62	-0,46
24	Otelimiz bölgesindeki tarihi, arkeolojik, kültürel veya dini alanların ve yapıların korunmasına destek vermektedir ve yerel halkın bu yerlere ulaşmasını engelleyen hiçbir uygulamada bulunmamaktadır.	7,92	7,20	0,72
25	Otelimiz operasyonlarında, tasarımında, dekorasyonda, mutfağında ve mağazalarında yerel sanatın, motiflerin, kültürün ve mimarinin unsurlarına, halkın fikri mülkiyet haklarına saygı duyarak yer vermektedir.	8,33	6,10	2,23
Genel Ortalama		8,19	7,44	0,75

Tablo 3.61 Hipotez 32 D

D	Çevre Yönetimi Önermeleri	Otel A.O.	Alanya A.O.	Fark
26	İnşaat malzemesi, üretim malları, yiyecek, içecek ve sarf malzemeleri gibi satın alımlarımızda, yerel ve ekolojik olarak sürdürülebilir ürünlere öncelik veririz.	8,02	6,96	1,06
27	Tek kullanımlık ve tüketilebilir malların satın alımları ve kullanımları kayıt altında ölçülmektedir ve tüketimi azaltıcı tedbirler her zaman uygulanmaktadır.	8,07	7,74	0,33
28	Enerji tüketimi devamlı gözlem altındadır ve tüketimi azaltıcı ve yenilenebilir enerji kullanımına dönük tedbirler uygulanmaktadır.	8,74	7,58	1,16
29	Su tüketimi devamlı gözlem altındadır ve tüketimi azaltıcı tedbirler uygulanmaktadır. Su kaynaklarımız da sürdürülebilirdir ve çevresel su akışlarını etkilememektedir.	7,74	5,75	1,99
30	Otelimizin her alanındaki sera gazı salınımları ölçülmektedir ve azaltıcı prosedürler uygulanmaktadır.	8,07	4,02	4,05
31	Otelimiz, müşterilerin, çalışanların ve tedarikçilerin sera gazı salınımını azaltıcı ulaşım yöntemlerini kullanmalarını teşvik eder.	8,23	4,64	3,59
32	Otelimizin atık su yönetimi mevcuttur. Atık sular arıtılarak yeniden kullanılır ya da çevreye ve yerel halka zarar vermeden güvenli olarak boşaltılmaktadır.	7,93	5,27	2,66
33	Katı atık yönetimi kapsamında atık miktarları ölçülmektedir. Yeniden kullanım ve geri dönüşüm sağlanmaktadır. Kalan atıklar da çevreye zarar vermeden devredilir.	7,93	6,67	1,26
34	Böcek ilacı, boya, havuz kimyasalları, temizlik malzemeleri gibi kimyasallar dikkatlice depolanmaktadır ve kullanımları en aza indirgenmiştir. Zararsız ürünler ve işlemler tercih edilmektedir.	7,74	8,15	-0,41
35	Otelimizin gürültü, ışık, erozyon, balotaj, ozona zararlı bileşenler ve zehirli madde kirliliklerini azaltıcı uygulamaları mevcuttur ve uygulanmaktadır.	7,48	5,21	2,27
36	Otelimizde yabani hayvanların avlanması, tüketimi, sergilenmesi veya ticareti yasaların gerektirdiği ölçülerde yasaktır.	9,31	9,24	0,07
37	Otelimiz peyzaj ve yenileme faaliyetlerinde yerel bitki türlerini tercih etmektedir ve yabancı istilacı bitkileri getirtmemektedir.	8,02	6,23	1,79
38	Otelimiz çevresindeki biyo-çeşitliliğin ve doğal bitki örtüsünün korunmasını desteklemektedir ve bu yönde uygulamalarda bulunmaktadır.	7,49	5,95	1,54
Genel Ortalama		8,05	6,41	1,64

SONUÇ

Hızla büyüyen turizm sektörünün bağımlı olduğu doğal ve kültürel kaynakların korunması, sektöre doğrudan fayda sağlayacaktır. Sürdürülebilir turizm gelişmesinin sağlanabilmesi için Alanya'nın doğası, tarihi ve kültürel zenginlikleri ve yerel kültürü korunmalı ve yerel halkın turizm ekonomisinden aldığı payın artırılması gerekmektedir. Yabancı tur operatörlerine bağımlılık azaltılmalı, alternatif turizm yollarıyla turizmdeki mevsimsellik sorunu aşılmalı ve yeni yatak arzına alternatif olarak otellerin doluluk oranlarını artırma stratejileri üretilmelidir. Tüketimin azaltılması ve yerel ekonominin turizmden daha fazla yararlanabilmesi esasında herşey dahil sistemi gözden geçirilmelidir. Yerel toplumun karar mekanizmasına dahil olması ve turizmden sosyal ve ekonomik fayda sağlaması da sürdürülebilir turizmin şartlarından biridir. Destinasyon olarak Alanya'nın geleceğinin belirlenmesinde asıl görev yerel paydaşlara düşmektedir.

İnsanların ekonomik birikimleri arttıkça turizm de büyümeye devam edecektir. Türkiye için turizmde önemli olan, hem pastadan daha çok pay almak, hem de daha kaliteli pay almaktır. Sektörün niteliksel ve sürdürülebilir olarak gelişiminin desteklenmesi halinde küresel rekabette avantaj sağlanacaktır. Turizm gelirlerini arttırmak için sürdürülebilir turizm prensiplerine göre yönetilen destinasyonlar gerekmektedir. Türkiye'de hâlihazırda turizm yöresi olan bir bölgenin pilot olarak seçilip sürdürülebilir turizm prensiplerine göre yönetilmesi düşünülebilir. Alanya, bu konuda paydaşlarının gösterdiği sürdürülebilir turizm bilinciyle sürdürülebilir turizm destinasyonu olma hedefini benimsemelidir.

Turizmde çevre ve enerji konusunda yeni düzenlemeler yapılmalı, yenilenebilir enerji kullanımı teşvik edilmelidir. Turizm teşvikleri yeni oteller yapılması yerine artık var olan turizm üstyapısının sürdürülebilirliği amacıyla kullanılmalıdır. Konaklama işletmeleri de turizmin önemli paydaşlarından biri olarak sürdürülebilir turizme geçişte üzerlerine düşeni gönüllü olarak yapmalı, doğal çevreye etkilerini azaltmalı, sosyal ve kültürel değerlere sahip çıkmalı, yerel halkın çıkarlarına ve ekonomik refahına önem vermelidir. Eko / yeşil sertifikaları sadece tasarruf ve pazarlama aracı olarak görülmemeli, sektörün genelinde yaygınlaştırılmalıdır. Bu sistemlerin standartlarının denetimi bağımsız denetçiler tarafından objektif olarak yapılmalı ve otel yıldız kazanım sistemleri gözden geçirilmelidir.

Gelecek nesillere Türkiye turizmini güçlü ve sürdürülebilir bırakmak da turizmin tüm paydaşlarının sorumluluğu altındadır. Bu paydaşlardan konaklama işletmelerinin Alanya'daki sürdürülebilir turizm değerlendirmeleri konusunda yapılan bu çalışmada, otel yöneticilerinin

kendi otellerini genel olarak başarılı (8/10) değerlendirirken, Alanya'daki otellerin genelinde sürdürülebilir turizm faktörlerinin uygulanmasını orta seviyede (6/10) değerlendirmiştir. Ayrıca test edilen 32 hipotezden sadece 8'i kabul edilmiştir. Çalışmanın yerel turizm stratejilerinin belirlenmesinde yol gösterici bir kaynak olması hedeflenmiştir. Sürdürülebilir turizmde planlama merkezden değil yerelden yönetilmelidir. Turizmin diğer paydaşları için de, başka destinasyonlardaki konaklama işletmeleri için de benzer çalışmalar yapıp bulgular karşılaştırılmalıdır.

Sürdürülebilir turizmin boyutları olan çevresel, kültürel, ekonomik ve sosyal kalkınmada konaklama işletmelerinin uygulamaları ölçülmeli ve denetlenmelidir. Turizmin geleceği için, çevrenin korunması ve sosyal refah için konaklama işletmelerine yeni kurallar getirilmeli ve çevreye zarar vermeyen işletmeler ödüllendirilmelidir. Sürdürülebilir turizmle bağdaşmayan uygulamalar yapan işletmelere karşı caydırıcı önlemler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akış, S. “Sürdürülebilir Turizm: Bir Alan Araştırmasının Sonuçları”, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, Bahar, (2001), 17-25.
- Alvarez G. MJ, Burgos Jiménez J, Céspedes Lorente JJ. “An Analysis of Environmental Management, Organizational Context and Performance of Spanish Hotels”, *Omega The International Journal of Management Science*, No.29, (2001), 457–471.
- Anuwichanont, J., Mechinda, P., Serirat, S., Lertwannawit A., ve Popaijit, N., “Environmental Sustainability in The Thai Hotel Industry”, *International Business & Economics Research Journal*, No.10:11, (2011), 91-101.
- Aranson, L., “Sustainable Tourism Systems: The Example of Sustainable Rural Tourism in Sweden”, *Journal of Sustainable Tourism*, No.2:2, (1994), 77-92.
- Ayuso, S., “Adoption of Voluntary Environmental Tools for Sustainable Tourism: Analysing the Experience of Spanish Hotels”, *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, No.13, (2006), 207-220.
- Bahaire, T. ve White, M. E., “The Application of Geographical Information Systems (GIS) in Sustainable Tourism Planning: A Review”, *Journal of Sustainable Tourism*, No.7:2, (1999), 159-174.
- Baker, S., *Sustainable Development, Routledge Introductions to Environment: Environment and Society Texts*, 2006.
- Barros, C. P., “A Stochastic Cost Frontier in The Portuguese Hotel Industry”, *Tourism Economics*, No.10, (2004), 99-120.
- Barros, C.P. ve Alves, P., “Productivity in Tourism Industry”, *International Advances in Economic Research*, No.10, (2004), 215-225.
- Barros, C.P. ve Dieke, P., “Technical Efficiency of African Hotels”, *International Journal of Hospitality Management*, No.27, (2008), 438-447.

- Bianchi, V. R., “Tourism Restructuring and the Politics of Sustainability: A Critical View From the European Periphery (The Canary Islands)”, *Journal of Sustainable Tourism*, No.12:6, (2004), 495-529.
- Birkan, İ., Türkiye’nin Turizm Kalkınmasının Sürdürülebilir Turizm İlkelerinin Uygunluğu, II. Turizm Surası Bildirileri, III: 139-154 (2002).
- Bohdanowicz, P. “European Hoteliers’ Environmental Attitudes: Greening the Business”, *Cornell Hotel & Restaurant Administration Quarterly*, No.46:2, (2005), 188–204.
- Bohdanowicz P., “Environmental Awareness and Initiatives in the Swedish and Polish Hotel Industries-Survey Results”, *Hospitality Management*, No.25, (2006), 662–682.
- Bramwell B, ve Alletorp L., “Attitudes in the Danish Tourism Industry to The Roles of Business and Government in Sustainable Tourism”, *International Journal of Tourism Research*, No.3:2, (2001), 91–103.
- Briassoulis, H., “The Environmental Internalities of Tourism: Theoretical Analysis and Policy Implications.”, *Sustainable Tourism Development England*, der. H. Coccossis ve P. Nijkamp, 25-39, Avebury. 1995.
- Butler, R. W., “The Concept of a Tourist Area Cycle of Evolution: Implications for Management Resources”, *Canadian Geographer*, No.24:1, (1980), 5-12.
- Climate Change and Tourism: Responding to Global Challenges, United Nations World Tourism Organization, UNWTO, Madrid, 2008.
- Coccossis H., “Tourism and Sustainability: Perspectives and Implications In Sustainable Tourism.”, *European Experiences*, der. Priestley GK, Edwards JA, ve Coccossis H., 1-21, CAB International: Wallingford, 1996.
- Collados, C. ve Duane, T. P., “Natural Capital and Quality of Life: A Model for Evaluating the Sustainability of Alternative Regional Development Paths”, *Ecological Economics*, No.30, (1999), 441-460.
- Curtin S., ve Busby G., “Sustainable Destination Development: The Tour Operator Perspective”, *International Journal of Tourism Research*, No.1, (1999), 135–147.
- Demir, C. ve Çevirgen, A., *Turizm ve Çevre Yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.

- Dwyer, F.R., Schurr, P.H. ve Oh, S., “Developing Buyer-Seller Relationship”, *Journal of Marketing*, No.51:2, (1987), 11-27.
- Ehnert, I., *Sustainable Human Resource Management: A Conceptual and Exploratory Analysis from a Paradox Perspective*, Springer, Germany, 2009.
- Emeksiz, M., “Küçük Otel İşletmeleri ve Çevre Yönetimi”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, No.10:18, (2007), 141-156.
- Erçoskun, Ö. ve Özer, N., “Sürdürülebilir Kıyı Turizmi Konusunda Antalya’ya Yönelik Öneriler”, *Turizm ve Mimarlık Turizmde Sosyal, Kültürel, Fiziksel Gelişmeler: Sorunlar ve Öneriler Sempozyumu*, 138-145, Antalya, 2006.
- Fadeeva Z, ve Halme M., *Emerging Paradigm of Sustainable Tourism – a Network Perspective. Final Project Report, IIIIEE Report 2001:4. International Institute for Industrial Environmental Economics, University of Lund, Sweden, 2001.*
- Forsyth T., “Business Attitudes to Sustainable Tourism: Self-Regulation in the UK Outgoing Tourism Industry”, *Journal of Sustainable Tourism*, No.3:4, (1995), 210–231.
- Garrod, B. ve Fyall, A., “Beyond the Rhetoric of Sustainable Tourism”, *Tourism Management*, No.19:3, (1998), 199-212.
- Godfrey, K. B., “Towards Sustainability.”, *Practicing Responsible Tourism*, der. L. C. Harrison ve W. Husbands, 58–79, John Wiley and Sons., USA, 1996.
- Godfrey, K. B., “Attitudes Towards Sustainable Tourism in the UK: A View From Local Government”, *Tourism Management*, No.19:3, (1998), 213-224.
- Goodman, A., “Implementing Sustainability in Service Operations at Scandic Hotels”, *Interfaces*, No.30:3, (2000), 202–214.
- Göymen, K., “Tourism and Governance in Turkey”, *Annals of Tourism Research*, No.27:4, (2000), 1025–1048.
- Hall, C. M., *Tourism and Politics: Policy, Power and Place*, John Wiley and Sons, Chichester, 1994.

- Helmy, E., "Towards Integration of Sustainability into Tourism Planning in Developing Countries: Egypt as a Case Study", *Current Issues in Tourism*, No.7:6, (2004), 478-501.
- Hines, J.M., Hungerford, H.R. ve Tomera, A.N., "Analysis and Synthesis of Research on Responsible Environmental Behavior: A Meta-Analysis", *The Journal of Environmental Education*, No.18:2, (1987), 1-8.
- Houdr'e, H., *Sustainable Hospitality: Sustainable development in the hotel industry*. Cornell Industry Perspective, 2, 2008.
- Hu, J.L., Chiu, C.R., Shieh, H.S. ve Huang, C.H., "A Stochastic Cost Efficiency Analysis of International Tourist Hotels in Taiwan", *International Journal of Hospitality Management*, No.29, (2010), 99-107.
- Hu, W. ve Wall, G., "Environmental Management, Environmental Image and Competitive Tourist Attraction", *Journal of Sustainable Tourism*, No.13: 6. (2005), 617-635.
- Kahraman, N. ve Türkay O., *Turizm ve Çevre*, Detay Yayıncılık, 2. Baskı: Ankara, 2006.
- Kayacı, P. ve Erol, Z., *Sürdürülebilir Kalkınmanın Uygulanması, Tartışma Toplantısı*, 11-12 Aralık 1997, Türkiye Çevre Vakfı, Önder Matbaası, Ankara, 1998.
- Kaynak, M., *Kalkınma İktisadı*, 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007.
- Keating, M., *Yeryüzü Zirvesinde Değişimin Gündemi-Gündem 21 ve Diğer Rio Anlaşmalarının Popüler Metinleri*. Çev.: UNEP Türkiye Yayın Komitesi, UNEP Türkiye Komitesi Yayını, Önder Matbaası: Ankara, 1996.
- Kim, Y. ve Choi, S.M., "Antecedent of Purchase Behavior: An Examination of Collectivism, Environmental Concern, and PCE", *Advance in Consumer Research*, No.32, (2005), 592-599.
- Kirk D., "Attitudes to Environmental Management Held by a Group of Hotel Managers in Edinburgh", *International Journal of Hospitality Management* No.17, (1998), 33-47.
- Kuntay, O., *Sürdürülebilir Turizm Planlaması*, Alp Yayınevi, Ankara. 75-96, (2004).
- Lin, Z., "Sustainable Tourism Development: A Critique", *Journal of Sustainable Tourism*, No.11:6, (2003), 459-475.

- Mathieson A. ve Wall G., *Tourism: Economic, Physical and Social Impacts*, Longman, Harlow, UK, 1982.
- Middleton V. ve Hawkins R., “Practical Environmental Policies in Travel and Tourism – Part I: The Hotel Sector”, *EIU Travel and Tourism Analyst*, No.6, (1993), 63–76.
- Miles, M.P. ve Covin, J.G., “Environmental Marketing: A Source of Reputation, Competitive and Financial Advantage”, *Journal of Business Ethics*, No.23:3, (2000), 299-311.
- Milfont, T.L. ve Duckitt, J., “The Structure of Environmental Attitudes: a First-and Second-Order Confirmatory Factor Analysis”, *Journal of Environment Psychology*, No.24, (2004), 289-303.
- Miller, R.K., *The 2010 Travel & Tourism Market Research Handbook*, Georgia, 2010, 198-200.
- Mitchell, R. E. ve Reid, D. G., “Community Integration”, *Annals of Tourism Research*, No.28:1, (2001), 113–139.
- Mowforth, M. ve Munt, I., *Tourism and Sustainability*. New York: Routledge. 1998.
- Müller, H., *Alpine Tourism, Sustainability: Reconsidered and Redesigned*. Proceedings of the International Conference at the University of Innsbruck, University of Innsbruck, 2-5 Mayıs, 176 -185, Innsbruck/Austria, 1996.
- Nemli, E., *Sürdürülebilir Kalkınma, Sirketlerin Çevresel ve Sosyal Yaklaşımları*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2004.
- Neto, F., “A New Approach to Sustainable Tourism Development: Moving Beyond Environmental Protection”, *Natural Resources Forum*, No.27:3, (2003), 212–222.
- Öztürk, L., *Sürdürülebilir Kalkınma*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2007.
- Perez-Calderon, E., Milanes-Montero, P. ve Ortega-Rossell, F. J., “Sensitivity of Listed European Hotels with the Sustainable Tourism”, *International Journal of Environmental Research*, No.5:1, (2011), 57-66.
- Perrigot, R., Cliquet, G. ve Piot-Lepetit, L., “Plural From Chain and Efficiency: Insights From the French Hotel Chains and The AED Methodology”, *European Management Journal*, No.27, (2009), 268-280.

- Pulina, M., Detotto, C. ve Paba, A., “An Investigation Into The Relationship Between Size and Efficiency of the Italian Hospitality Sector: A Window DEA Approach. *European Journal of Operational Research*, No.204:3, (2010), 613-620.
- Richards, G. ve Hall, D., *Tourism and Sustainable Community Development*, Routledge, London, 2003.
- Saarinen, J., “Traditions of Sustainability in Tourism Studies”, *Annals of Tourism Research*, No.33:4, (2006), 1121-1140.
- Scharpf, H., “Sürdürülebilirlik Açısından Bölgesel ve Yerel Yönetimlerin Turizm Politikasındaki Görevleri”, 21. Yüzyılda Sürdürülebilir Turizm Politikaları, der. Atabay S., 17-24, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi, 1999.
- Seers, S.B. ve Mair, J., “Emerging Green Tourists in Australia: Their Behaviours and Attitudes”, *Tourism and Hospitality Research*, No.9:2, (2009), 109-119.
- Shang, J.K., Wang, F.C. ve Hung, W.T., “A Stochastic DEA Study of Hotel Efficiency”, *Applied Economics*, (2009), 1-14.
- Sharma S., “Managerial Interpretations and Organizational Context as Predictors of Corporate Choice of Environmental Strategy”, *Academy of Management Journal* No.43, (2000), 681–697.
- Sharpley, R., *Tourism Development and The Environment: Beyond Sustainability?*, Earthscan First Published, UK and USA, 2009.
- Sithole, E., “Trans-Boundary Environmental Actors: The Zambezi Society’s Campaign for Sustainable Tourism Development in the Zambezi Bioregion”, *Journal of Sustainable Tourism*, No.13:5, (2005), 204-221.
- Spilanis I., Le Tellier J. ve Vayanni H., *Towards an Observatory and a “Quality Label” for Sustainable Tourism in The Mediterranean*, Plan Bleu, Valbonne, 2012.
- Swarbrooke, J., *Sustainable Tourism Management*, CABI Publishing, New York, 1999.
- Tosun, C., “Challenges of Sustainable Tourism Development in the Developing World: The Case of Turkey”, *Tourism Management*, No.22, (2001), 289-303.

- Trung, D.N. ve Kumar, S., “Resource Use and Waste Management in Vietnam Hotel Industry”, *Journal of Cleaner Production*, No.13:2, (2005), 109–116.
- Türker, N., Çevreye Karşı Duyarlılığın Uluslararası Rekabette Bir Strateji Olarak Kullanılması. Turizm Sektöründe Rekabet Stratejileri Haftasonu Semineri-V. Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu. Kayseri, 1998.
- Türkeş, M., İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Kalkınma Ulusal Değerlendirme Raporu, Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, Ankara, 2002.
- Üner, M. M., Sökmen, A. ve Birkan, İ., “Her Şey Dahil Uygulamasının Konaklama İşletmeleri Üzerine Etkisi: Antalya Örneği” *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, No.17:1, (2006), 35-50.
- Vernon, J., Essex, S., Pinter, D. ve Curry, K., “Collaborative Policymaking Local Sustainable Projects”, *Annals of Tourism Research*, No.32:2, (2005), 325-345.
- Wang, F.C., Hung, W.T. ve Shang, J.K., “Measuring Pure Managerial Efficiency of International Tourist Hotels in Taiwan”, *Service Industries Journal*, No.26, (2006a), 59-71.
- Wang, F.C., Hung, W.T., & Shang, J.K., “Productivity and Service Quality Changes of International Tourist Hotels in Taiwan”, *Annals of Tourism Research*, No.33, (2006b), 571-574.
- Alanya Ekonomik Rapor 2011, Alanya Ticaret ve Sanayi Odası (ALTSO), Alanya, 2012.
- GSTC Criteria for Hotels and Tour Operators 2012, Global Sustainable Tourism Council (GSTC), Washington, 2012.
- Guide for Local Authorities on Developing Sustainable Tourism, World Tourism Organization (WTO), Madrid, 1998.
- Living Resource Conservation for Sustainable Development, International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), World Conservation Strategy. Gland, Switzerland, 1980.
- Making Tourism More Sustainable, A Guide for Policy Makers, United Nation Environment Programme (UNEP), 2005.

- Our Common Future / Brundtland Report, Transmitted to the General Assembly as an Annex to document A/42/427, United Nations (UN), Report of the World Commission on Environment and Development, 1987.
- Report of the Conference of the Parties at its Fifteenth Session, United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), Copenhagen, 2010,
- The Future We Want – Outcome Document, Rio +20 United Nations Conference on Sustainable Development, United Nations (UN), 2012.
- The Travel & Tourism Competitiveness Report 2013, World Economic Forum (WEF), 2013.
- Tourism's Potential As A Sustainable Development Strategy, World Tourism Organization (UNWTO), Madrid, Spain, 2005.
- Travel & Tourism 2011, World Travel Tourism Council (WTTC), London, Inghiltere, 2012.
- Yearbook of Tourism Statistics, 2008 edition, United Nations World Tourism Organization (UNWTO), Madrid, 2009.

EKLER

EK 1 - Araştırmada Kullanılan Anket Formu

T.C. AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı'nda yüksek lisans programı çerçevesinde yürütülen bir tez çalışmasının uygulama kısmıdır. Araştırmanın amacı, Alanya'da faaliyetlerini sürdüren konaklama işletmelerinin sürdürülebilir turizm performanslarını değerlendirmektir. İşletme sahipleri ya da yöneticilerine yönelik yapılan bu araştırmada edinilecek veriler yalnızca bilimsel çalışmalarda kullanılacak olup sizlerden herhangi bir kişisel ya da kurumsal özel bilgi talep edilmemektedir.

Yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Onur OKU

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
E-posta: onuroku@gmail.com
Telefon: 0505 201 33 00

Yönetici Profili	
1. Yaşınız: ☐ 30 ve altı ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51 ve üzeri	5. Akademik turizm eğitimi aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır
2. Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek	6. Oteldeki Göreviniz? ☐ Sahibi ☐ Genel Müdür ☐ Departman Müdürü
3. Medeni Durumunuz: ☐ Bekar ☐ Evli	7. Sürdürülebilir Turizm hakkında bilginiz: ☐ Var ☐ Yok
4. Eğitim Durumunuz: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans/Doktora	8. Aylık Geliriniz: ☐ 1000 TL ve altı ☐ 1001 TL – 2000 TL ☐ 2001 TL – 3000 TL ☐ 3001 TL ve üzeri

Otel Profili	
9. Sınıfı: ☐ 3 yıldız ☐ 4 yıldız ☐ 5 yıldız	12. Herhangi bir otel zincirine bağlı mı? ☐ Evet ☐ Hayır
10. Faaliyet Süresi: ☐ 0-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16 yıl ve üzeri	13. Yatak Kapasiteniz? ☐ 200 ve altı ☐ 201-400 ☐ 401-600 ☐ 601-800 ☐ 801-1000 ☐ 1001 ve üzeri
11. Yıllık Açıklık Düzeni: ☐ 12 ay ☐ Sezonda	14. Herhangi bir eko / yeşil sertifikanız var mı? ☐ Var ☐ Yok

Aşağıdaki önermelere katılım derecenizi çarpı (X) işareti ile tabloda belirtiniz.
(1: Hiç katılmıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum)

	Genel Önermeler	1	2	3	4	5
1	Sürdürülebilir turizm, Alanya turizminin gelişimini sağlayacaktır.					
2	Turistlerin otel dışı harcama yapmaması otelimizin çıkarınadır.					
3	Yerel halk, genel olarak turizmde çalışmayı tercih etmemektedir.					
4	Otellerde sürdürülebilirlikle ilgilenecek bir "Eko-Müdür" olmalıdır.					
5	Turizm, Alanya kültürünü genel olarak olumsuz etkilemiştir.					
6	Sürdürülebilir turizm, bizce geleceğe dönük bir pazarlama aracıdır.					
7	Alanya'da yeni oteller yapılmasına karşıyız.					
8	Yeni turizm yatırımları, henüz turizmin gelişmediği Alanya'nın doğusundaki çevre sahillere kaymalıdır.					

Aşağıdaki önermelere kendi otelinizin uygunluğunu 10 üzerinden objektif olarak değerlendirerek ilk kutuya, Alanya genelindeki diğer otellerin önermedeki durumuyla ilgili görüşünüzü de 10 üzerinden değerlendirerek ikinci kutuya yazmanızı rica ederiz. (1 en düşük, 10 en yüksek)

A	Sürdürülebilir Otel Yönetimi Önermeleri	Oteliniz	Alanya
1	Çevre, toplum, ekonomi, kalite, sağlık, güvenlik gibi konularda uzun vadeli sürdürülebilir yönetim sistemleri yazılı olarak mevcuttur ve uygulanır.		
2	Sağlık, güvenlik, iş hukuku, çevre gibi konulardaki uygulanabilir bütün yerel ve uluslararası tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak faaliyet göstermektedir.		
3	Personelimiz, çevresel, sosyal, kültürel, ekonomik, kalite, güvenlik ve sağlık gibi konulardaki sorumluluklarına dair düzenli eğitim almaktadır.		
4	Müşteri memnuniyeti, sürdürülebilirlik açısı da dikkate alınarak ölçülür ve gerekli düzeltici adımlar atılır.		
5	Otelimiz reklamlarında ve promosyon materyallerinde, sürdürülebilirlikle ilgili bilgiler dahil, gerçeğe uygun olarak yansıtılır, olduğundan daha iyi gösterilmez.		
6	Otelimizin binalarının ve altyapısının tasarım, planlama, yenileme, yıkım ve onarım işleri yasalara ve imar kurallarına uygun olarak yürütülür.		
7	Otelimizin bütün operasyonları, planı, tasarımı ve çevresel etki değerlendirmesi, doğal ve kültürel çevre mirası dikkate alınarak uygulanır.		
8	Otelimiz tüm operasyonlarında yerel olarak kabul görmüş sürdürülebilir prensipler ve yerel malzemeler kullanılır.		
9	Otelimiz özel ihtiyaçları olan ya da engelli vatandaşların konaklamasına uygundur.		
10	Otelimizin inşası, tapu işlemleri, su, plaj ve arsa izinleri alımları yasaldir ve başta çevre halka danışılarak, halka açık alanları çiğnmeden ve yöresel normlara uygun olarak yapılmıştır.		
11	Otelimiz misafirlerine çevredeki doğal güzellikler, yerel kültür, kültürel miraslar ve tarihi eserler hakkında bilgi sağlar ve yerel kültüre nasıl saygılı davranılacağı konusunda misafirlerini bilgilendirir.		

B	Yerel Topluma Sağlanan Sosyal ve Ekonomik Faydalar Önergeleri	Oteliniz	Alanya
12	Otelimiz yerel altyapı çalışmalarına, eğitim, sağlık, hijyen gibi konularda sosyal toplumu geliştiren girişimlere aktif olarak katılır ve destek olur.		
13	Yönetici pozisyonları dahil olmak üzere işe alımlarda yerel halka eşit fırsat verilir ve çalışanlara eşit olarak eğitim ve yükselme olanakları sunulur.		
14	Otelimizde adil ticaret prensipleri dahilinde öncelikle yerel hizmetler ve yerel ürünler alınır, misafirlere sunulur.		
15	Yerel küçük girişimcilerin ve esnafın, bölgenin doğası, tarihi ve kültürüyle ilgili sürdürülebilir ürünler geliştirip satması desteklenir ve buna imkân sağlanır.		
16	Turistlerin yerel toplum içinde yapabilecekleri aktivitelerde uygun olan davranış ve adap kuralları yazılı olarak mevcuttur ve hazırlanırken yerel halka danışılmıştır.		
17	Otelimizin özellikle çocuklara, kadınlara ve azınlıklara olmak üzere ticari, cinsel ya da her türlü istismar ve tacize karşı yazılı kuralları vardır.		
18	Otelimizde kadınlara ve yerel azınlıklara herkesle eşit iş imkânları sunulur ve çocuk işçi çalıştırılmaz.		
19	Ulusal ve uluslararası iş kanunlarına uyulmaktadır ve asgari ücretin altında maaş verilmemektedir.		
20	Otelimizin faaliyetleri, çevre halkın su, yemek, enerji, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılamalarına hiçbir engel teşkil etmemektedir.		
21	Otelimizin faaliyetleri, çevre insanların balıkçılık, tarım gibi geçim yollarına ulaşmalarına, doğal kaynakları kullanmalarına, yaşamalarına engel teşkil etmemektedir.		

Aşağıdaki önermelere kendi otelinizin uygunluğunu 10 üzerinden objektif olarak değerlendirerek ilk kutuya, Alanya genelindeki diğer otellerin önermedeki durumuyla ilgili görüşünüzü de 10 üzerinden değerlendirerek ikinci kutuya yazmanızı rica ederiz. (1 en düşük, 10 en yüksek)

C	Kültürel Mirasla İlgili Önergeler	Oteliniz	Alanya
22	Otelimiz, kültürel veya tarihi olarak hassas yerlere ziyaretlerle ilgili turistlerin negatif etkilerini azaltıcı, eğlencelerini arttırıcı tedbirler belirlemiş ve uygulamaktadır.		
23	Yasaların izin verdikleri haricinde, otelimizde tarihi ve arkeolojik eserlerin satışı, ticareti veya sergilenmesi yasaktır.		
24	Otelimiz bölgesindeki tarihi, arkeolojik, kültürel veya dini alanların ve yapıların korunmasına destek vermektedir ve yerel halkın bu yerlere ulaşmasını engelleyen hiçbir uygulamada bulunmamaktadır.		
25	Otelimiz operasyonlarında, tasarımda, dekorasyonda, mutfağında ve mağazalarında yerel sanatın, motiflerin, kültürün ve mimarinin unsurlarına, halkın fikri mülkiyet haklarına saygı duyarak yer vermektedir.		

D	Çevreye Etkiyle ilgili Önermeler	Oteliniz	Alanya
26	İnşaat malzemesi, üretim malları, yiyecek, içecek ve sarf malzemeleri gibi satın alımlarımızda, yerel ve ekolojik olarak sürdürülebilir ürünlere öncelik veririz.		
27	Tek kullanımlık ve tüketilebilir malların satın alımları ve kullanımları kayıt altında ölçülmektedir ve tüketimi azaltıcı tedbirler her zaman uygulanmaktadır.		
28	Enerji tüketimi devamlı gözlem altındadır ve tüketimi azaltıcı ve yenilenebilir enerji kullanımına dönük tedbirler uygulanmaktadır.		
29	Su tüketimi devamlı gözlem altındadır ve tüketimi azaltıcı tedbirler uygulanmaktadır. Su kaynaklarımız da sürdürülebilirdir ve çevresel su akışlarını etkilememektedir.		
30	Otelimizin her alanındaki sera gazı salınımları ölçülmektedir ve azaltıcı prosedürler uygulanmaktadır.		
31	Otelimiz, müşterilerin, çalışanların ve tedarikçilerin sera gazı salınımını azaltıcı ulaşım yöntemlerini kullanmalarını teşvik eder.		
32	Otelimizin atık su yönetimi mevcuttur. Atık sular arıtılarak yeniden kullanılır ya da çevreye ve yerel halka zarar vermeden güvenli olarak boşaltılmaktadır.		
33	Katı atık yönetimi kapsamında atık miktarları ölçülmektedir. Yeniden kullanım ve geri dönüşüm sağlanmaktadır. Kalan atıklar da çevreye zarar vermeden devredilir.		
34	Böcek ilacı, boya, havuz kimyasalları, temizlik malzemeleri gibi kimyasallar dikkatlice depolanmaktadır ve kullanımları en aza indirgenmiştir. Zararsız ürünler ve işlemler tercih edilmektedir.		
35	Otelimizin gürültü, ışık, erozyon, balotaj, ozona zararlı bileşenler ve zehirli madde kirliliklerini azaltıcı uygulamaları mevcuttur ve uygulanmaktadır.		
36	Otelimizde yabani hayvanların avlanması, tüketimi, sergilenmesi veya ticareti yasaların gerektirdiği ölçülerde yasaktır.		
37	Otelimiz peyzaj ve yenileme faaliyetlerinde yerel bitki türlerini tercih etmektedir ve yabancı istilacı bitkileri getirtmemektedir.		
38	Otelimiz çevresindeki biyo-çeşitliliğin ve doğal bitki örtüsünün korunmasını desteklemektedir ve bu yönde uygulamalarda bulunmaktadır.		

Zaman ayırdığınız için teşekkür eder, iyi çalışmalar dileriz...

EK 2- Turizm Rekabet Endeksi 2013 – Türkiye Ülke Profili (İngilizce)

2.1: Country/Economy Profiles

Turkey

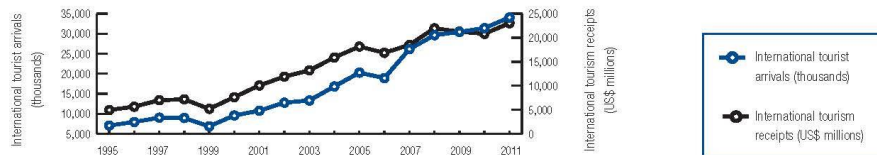
Key indicators

Population (millions), 2011	74.3
Surface area (1,000 square kilometers), 2011	783.6
Gross domestic product (current US\$ billions), 2011	774.3
Gross domestic product (current PPP, \$) per capita, 2011	14,392.5
Real GDP growth (percent), 2011	8.5
Environmental Performance Index 2012, rank (out of 132 economies), 2011	109

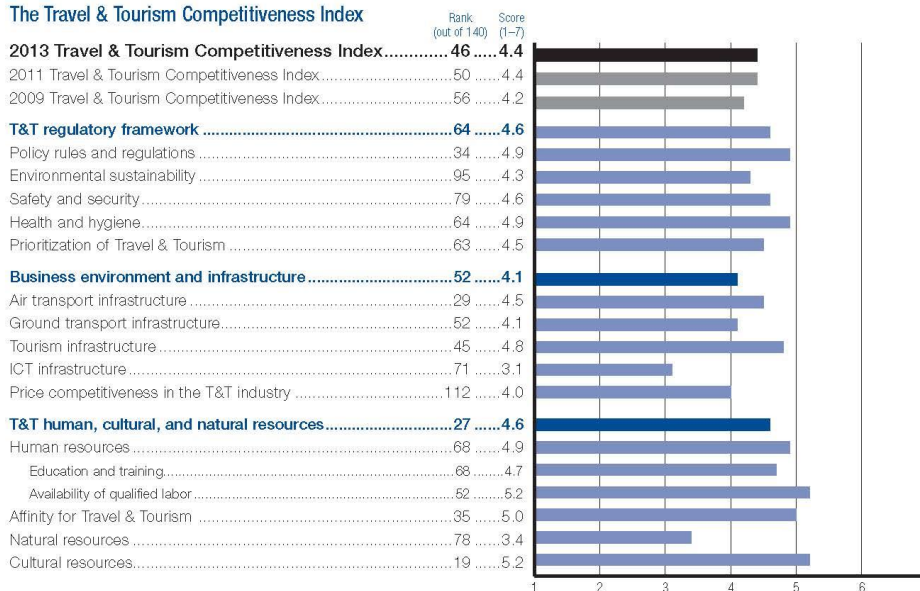
Travel & Tourism indicators

T&T industry, 2012 estimates	Absolute value	Percent of total	T&T industry GDP growth forecast (2013-2022)
T&T industry GDP (US\$ millions)	33,520.3	4.2	2.9
T&T industry employment (1,000 jobs)	532.2	2.2	2.6
T&T economy, 2012 estimates			
T&T economy GDP (US\$ millions)	86,436	10.9	3.0
T&T economy employment (1,000 jobs)	2,004	8.2	1.4

International tourist arrivals (thousands), 2011	34,038.0
International tourism receipts (US\$, millions), 2011	23,020.0

The Travel & Tourism Competitiveness Index

Note: For further details and explanation, please refer to the section "How to Read the Country/Economy Profiles" on page 83.

Turkey

The Travel & Tourism Competitiveness Index in detail

INDICATOR	SCORE	RANK	INDICATOR	SCORE	RANK
1st pillar: Policy rules and regulations 4.9 34			8th pillar: Tourism infrastructure 4.8 45		
1.01 Prevalence of foreign ownership 4.2 99			8.01 Hotel rooms/100 pop.* 0.4 63		
1.02 Property rights 4.5 56			8.02 Presence of major car rental co. (1-7)* 7 1		
1.03 Business impact of rules on FDI 4.8 53			8.03 ATMs accepting Visa cards/million pop.* 488.3 47		
1.04 Visa requirements, no. of countries* 94.7 37			9th pillar: ICT infrastructure 3.1 71		
1.05 Openness bilateral ASAs (0-38)* 11.3 63			9.01 ICT use for B-to-B transactions 4.9 74		
1.06 Transparency of government policymaking 4.7 39			9.02 ICT use for B-to-C transactions 4.7 56		
1.07 No. of days to start a business* 6 16			9.03 Individuals using the Internet, %* 42.1 69		
1.08 Cost to start a business, % GNI/capita* 10.5 74			9.04 Fixed telephone lines/100 pop.* 20.7 62		
1.09 GATS commitment restrictiveness (0-100)* 78.9 12			9.05 Broadband Internet subscribers/100 pop.* 10.3 56		
2nd pillar: Environmental sustainability 4.3 95			9.06 Mobile telephone subscriptions/100 pop.* 88.7 96		
2.01 Stringency of environmental regulation 3.7 84			9.07 Mobile broadband subscriptions/100 pop.* 8.8 79		
2.02 Enforcement of environmental regulation 3.5 78			10th pillar: Price competitiveness in T&T ind. 4.0 112		
2.03 Sustainability of T&T industry development 4.8 49			10.01 Ticket taxes and airport charges (0-100)* 88.4 26		
2.04 Carbon dioxide emission, million tons/capita* 4.0 68			10.02 Purchasing power parity* 0.6 56		
2.05 Particulate matter concentration, µg/m ³ 36.7 87			10.04 Fuel price, US\$ cents/liter* 203.0 139		
2.06 Threatened species, %* 7.7 106			10.03 Extent and effect of taxation 3.0 113		
2.07 Environm. treaty ratification (0-25)* 15 123			10.05 Hotel price index, US\$* 157.0 86		
3rd pillar: Safety and security 4.6 79			11th pillar: Human resources 4.9 68		
3.01 Business costs of crime and violence 4.8 74			<i>Education and training</i> 4.7 68		
3.02 Reliability of police services 4.0 80			11.01 Primary education enrollment, net %* 97.5 34		
3.03 Road traffic accidents/100,000 pop.* 13.4 48			11.02 Secondary education enrollment, gross %* 77.6 92		
3.04 Business costs of terrorism 4.2 126			11.03 Quality of the educational system 3.5 81		
4th pillar: Health and hygiene 4.9 64			11.04 Local availability specialized research & training 4.0 77		
4.01 Physician density/1,000 pop.* 1.5 73			11.05 Extent of staff training 4.0 64		
4.02 Access to improved sanitation, % pop.* 90.0 67			<i>Availability of qualified labor</i> 5.2 52		
4.03 Access to improved drinking water, % pop.* 100.0 1			11.06 Hiring and firing practices 4.3 44		
4.04 Hospital beds/10,000 pop.* 25.0 72			11.07 Ease of hiring foreign labor 3.9 92		
5th pillar: Prioritization of Travel & Tourism 4.5 63			11.08 HIV prevalence, % adult pop.* 0.1 12		
5.01 Government prioritization of the T&T industry 5.8 36			11.09 Business impact of HIV/AIDS 6.3 12		
5.02 T&T gov't expenditure, % gov't budget* 0.5 136			11.10 Life expectancy, years* 73.9 63		
5.03 Effectiveness of marketing to attract tourists 4.9 48			12th pillar: Affinity for Travel & Tourism 5.0 35		
5.04 Comprehensiveness of T&T data (0-120)* 82.0 25			12.01 Tourism openness, % of GDP* 3.6 86		
5.05 Timeliness of T&T data (0-18)* 17.5 7			12.02 Attitude of population toward foreign visitors 6.4 53		
6th pillar: Air transport infrastructure 4.5 29			12.03 Extension of business trips recommended 6.2 11		
6.01 Quality of air transport infrastructure 5.6 36			12.04 Degree of customer orientation 5.4 22		
6.02 Airline seat kms/week, dom., millions* 320.8 15			13th pillar: Natural resources 3.4 78		
6.03 Airline seat kms/week, int'l, millions* 1,206.8 20			13.01 No. of World Heritage natural sites* 2 25		
6.04 Departures/1,000 pop.* 5.5 56			13.02 Quality of the natural environment 3.9 96		
6.05 Airport density/million pop.* 0.6 80			13.03 Total known species* 57.1 66		
6.06 No. of operating airlines* 93.5 13			13.04 Terrestrial biome protection (0-17%)* 1.9 122		
6.07 International air transport network 5.7 30			13.05 Marine protected areas, %* 0.8 45		
7th pillar: Ground transport infrastructure 4.1 52			14th pillar: Cultural resources 5.2 19		
7.01 Quality of roads 4.9 43			14.01 No. of World Heritage cultural sites* 20 12		
7.02 Quality of railroad infrastructure 3.1 53			14.02 Sports stadiums, seats/million pop.* 25,008.2 83		
7.03 Quality of port infrastructure 4.4 63			14.03 No. of int'l fairs and exhibitions* 162.7 20		
7.04 Quality of ground transport network 5.3 28			14.04 Creative industries exports, % of world total* 1.4 16		
7.05 Road density/million pop.* 46.0 57					

ÖZGEÇMİŞ

- Adı ve Soyadı** : Onur OKU
- Doğum Tarihi ve Yeri** : 29/08/1980 – Üsküdar / İSTANBUL
- Medeni Durumu** : Bekâr
- Eğitim Durumu**
- Mezun Olduğu Lise** : İstanbul Amerikan Robert Lisesi, 1998
- Lisans Programı** : Boğaziçi Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği, 2005
- Yüksek Lisans Programı** : Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, 2011
- Yüksek Lisans Programı** : Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, 2013
- Tez Konusu** : Konaklama İşletmelerinin Sürdürülebilir Turizm Performanslarının Küresel Sürdürülebilir Turizm Kriterlerine Göre Analizi: Alanya Üzerine Bir Çalışma
- Yabancı Diller** : İngilizce

Bilimsel Faaliyetler

Bildiriler

Cevirgen, A., Baltacı, F., ve Oku, O., (2012). Residents' Perceptions Towards Sustainable Tourism Development: The Case of Alanya. 3rd International Symposium on Sustainable Development, International Burch University, Sarajevo – Bosnia and Herzegovina, 31.05-01.06.2012

Ozyurt, P.M., Oku, O., ve Aktas, A.R., (2012). Evaluation of All Inclusive System with Respect to Sustainable Tourism Principles. 3rd International Symposium on Sustainable Development, International Burch University, Sarajevo – Bosnia and Herzegovina, 31.05-01.06.2012

Aktas, A.R., Ozkan, B., ve Oku, O., (2012). Analysis of Factors Affecting the Life Satisfaction of Household Heads Living in Urban Areas: A Case of West Mediterranean Region. 3rd International Symposium on Sustainable Development, International Burch University, Sarajevo – Bosnia and Herzegovina, 31.05-01.06.2012

E-Posta : onuroku@akdeniz.edu.tr